

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III
Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

SCLOVENECE

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

30 dni po marsejski žaloigri

Preizkušnjo smo srečno prestali

kdo med vami, ki bi se v njem ob strašnem premišljenem in skrbno pripravljenem udarcu naših nasprotnikov ne vzpele vse notranje sile in se strnile v odločen sklep, da bo še z večjim zanosom tudi na najskromnejšem mestu delal za utrditev države?

Da, v tem mesecu smo s svojo hladnokrvnostjo, z mirnim prenašanjem silne bolesti, s tehtnim preudarkom vsakega koraka dokazali, da smo res polnoletni, da smo res vredni potence svojih slavnih prednikov. Izmučeno telo našega kralja lahko mirno počiva sredi junaške šumadije. Duh njenih sinov je po njihovem zgledu hrabrih vojščakov in modrih vladarjev prešel v kri vseh Jugoslovancev. Jugoslavije ni strah, ker ni strah Jugoslovancev! Na vprašanje: »Kaj bo, odgovorimo s Finžgarjem (na žalni prireditvi »Jadranske straže«) samozavestno, kot se spodobi zrelih državljanov: »To, kar bomo sami hoteli!«

»Po marsejskih dogodkih nismo nič šibkejši, še odločno ugotovil Edvard Beneš v svojem spominskem govoru v poslanski zbornici. Ne samo, da smo se pod silnim udarcem strnili — še trdnješe enoto na znotraj, ampak tudi zunanji svet, vse, kar je v njem še civiliziranega, je na naši strani. Svet se je prepričal, da je naš vladar padel na delu za mir. »Francija in Evropa po vsej pravici prištevata kralja Aleksandra med tvorce mira. Dolžnost Francije in Jugoslavije do njegovega (kraljevega) duha je, da s tesnim sodelovanjem nadaljujeta njegovo delo... Utrjena na bojišču velike vojne, okrepjena s skušnjami za časa miru in ob sodelovanju vseh narodov dobre volje, črpa zveza Jugoslavije in Francije iz bolesti dveh držav novo moč, da ohrani in utrdi evropski red.« Kdo bi mogel lepše podati vzvisen namen francosko-jugoslovanske zveze, ki jo je hotel kralj Aleksander s svojim zadnjim potovanjem še utrditi, kakor ga je s temi besedami g. Doumergue pred predstavniki francoskega naroda? Cim vzvišenejše je bilo delo našega kralja in Louisa Barthouja, toliko oostudnejši zločin v Marseilleu, toliko hujša mora biti kazen, »da ne bodo druga za drugo žrtvovane najboljše sile miru in svobode narodov.«

V istem času, ko je ves francoski narod po svojih predstavnikih v poslanski zbornici in v senatu tako svečano manifestiral za idejo miru in na tako viden način izrazil sočustvovanje z nami ter še enkrat slovesno potrdil staro zavezništvo med obema državama, je dr. Beneš smatral »za svojo sveto dolžnost, da s imenu češko-slovaškega naroda poudari, da smo mi z jugoslovanskim ljudstvom v vseh okoliščinah — in v polni zavesti, kaj to pomeni — zvezani in da tudi zvezani ostanemo.«

Jugoslavija je torej lahko mirna. Oprta na svoje zaveznike bo gotovo dosegla zadoščenje za strašno žalitev v Marseilleu. Pravici mora biti zadoščeno, pa naj vodi sled za krivici kamorkoli in še tako visoko. Da za to poskrbimo, zahteva od nas spoštovanje do velikega vladarja, do naše države, do nas samih in do Evrope.

Na naših državnikih je zdaj, da ne zamude izredne prilike in da s široko gesto zajamejo res vse konstruktivne sile, ki jih je sprožila v našem narodu marsejska žaloigra in jih usmerijo v določenem smotru: h končni konsolidaciji velike Jugoslavije.

Doba enega meseca pač malo pomeni v zgodovini katerega naroda ali države. Mesec, ki se je zgubil v večnosti po marsejski tragediji, pomeni za naš narod, za našo državo, mnogo. V trenutku, ko je omahnilo telo našega vladarja pod smrtnimi streli nečloveškega zločinca, je bila naložena naši mladi državi najhujša preizkušnja po njenem obstoju. Vsi Jugoslovanci si štejmo v ponos:

Preizkušnjo smo dobro prestali!

Viteško srce kralja Aleksandra je morilčeva krogla lahko prestrelila, ko se ni moglo braniti. Jugoslavija je zgubila enega najboljših svojih sinov, da, izgubila je svojega očeta. Toda, mi smo že polnoletni, na njegovo mesto so stopili drugi, stopili smo pravzaprav vsi. Ali je

Gömbösov obisk v Rimu

Zarota proti miru v Podonavju

Italija je več ali manj podprla Madjarsko proti Mali zvezi

Rim, 8. nov. TG. Razgovori med Gömbösem in Mussolinijem so končani. Nekoliko preje, kot je bilo določeno po dnevnem redu tega obiska. Zunanje ministrstvo je izdalo uradno obvestilo o vsebini pogajanj, v katerem poudarja »popolno in neizpremenjeno enakost političnih smernic obeh vlad ter željo obeh vlad, da sodelujeta z Avstrijo v okviru rimskega sporazuma.« Nadalje sta obe vladi »željni sodelovanja tudi drugih držav, in sicer na podlagi načel, ki jih vsebuje rimski protokol od marca meseca.« Pristop drugih držav »bi obe vladi toplo pozdravili.« Toda uradno obvestilo pristavlja, da vsako sodelovanje v zgorajavedenem smislu »strogo izključuje vsako gospodarsko ali politično nadvlado nad katerokoli sodelujočo državo.« V Rimu razlagajo ta del poročila tako, da na eni strani Italija sicer želi, da se rimskemu protokolu pridruži tudi Nemčija, toda izrečno pod pogojem, da brezpogojno prizna avstrijsko neodvisnost. Madjarska pa da sicer tudi želi sodelovanje Male zveze, a to le pod pogojem, da ji Mala zveza prizna nekatere njene težnje. V Rimu govore, da bo sedaj mogoče misliti na zblizanje z Nemčijo, in da se je Madjarska rešila popolne osamljenosti, ki ji je grozila, če bi prišlo do francosko-italijanskega sporazuma oziroma do sprave med Italijo in državami Male zveze.

Madjari se na vse načine trudijo, da si pribore pomoč Avstrije

Dunaj, 8. nov. b. Snoči je bivši madjarski zunanji minister dr. Gustav Gratz predaval o madjarski zunanji politiki. Poleg članov avstrijske vlade so se predavanja udeležili člani diplomatskega zbora in precejšnje število prebivalstva. Gratz je šel s stališča tradicionalnega prijateljstva med Avstrijo in Madjarsko ter je poudaril, da je za Madjarsko najbolj idealna rešitev, če ostane kot sosed neodvisna in samostojna Avstrija, ki nikdar ni predstavljala meje med Madjarsko in Nemčijo, ampak vedno le most. Budimpešta: 8. nov. m. Po pisanju »Pesti Kurirja« bo odpotoval danes minister za kmetijstvo Kallay na Dunaj, kjer bo vodil osebna pogajanja z avstrijskim trgovskim ministrom dr. Stockingerjem o raznih vprašanjih avstro-madjarskih gospodarskih odnošajev. Minister Kallay je dalje časa dela posebno na tem, da bi se povečal madjarski izvoz v Avstrijo. V madjarskih gospodarskih krogih se pričakuje, da bo po tej konferenci prišlo do gotovega zboljšanja. Iz političnih krogov se pa doznava, da bo tudi predsednik madjarske vlade Gömbös izkoristil to priliko in se še enkrat ob vrnitvi iz Rima setal na Dunaju z dr. Schuschniggom.

Uspeh frimasonskih intrig

Tajinstveni zlom francoske vlade

Izdan od svojih lastnih ljudi je Doumergue odložil težko breme

Pariz, 8. nov. c. Danes dopoldne je predsednik vlade Doumergue naznanil odstop vse vlade. To je storil, ko je postalo jasno, da bo vseh 6 radikalnih ministrov iz vlade izstopilo. Odstop je bil sprejet.

Intrige in izdajstva

Pariz, 8. novembra. TG. Doumergueovo ministrstvo se je zrušilo, ko je vse pričakovalo, da bo iz tega tihega dvoboja, ki ga je Doumergue bojeval z radikali, odnesel zmago, ki jo je pričakovalo in v naprej pozdravljalo francosko ljudstvo. Doumergue pa ni padel v odprtem boju, ampak, kot se je v Franciji zgodilo že tolikokrat, kot žrtev zahrbtnih intrig, ki so se pletle v zatišju, v temi, daleč proč od živega toka narodovega življenja.

V nedeljo je Doumergueov minister g. Flandin, predsednik demokratske zveze, v Arrasu v svojem govoru vrzel prvi kamen na predsednika vlade, katere član je bil sam. Radikalni socialisti pod vodstvom Herriota so se bali Doumergueove preosnove ustave, ki bi bila okreplila moč predsednika vlade in ga v bodoče obvarovala pred zahrbtnimi intrigami strankinih diktatorjev. Bili so se tudi volitev. Kajti francoski volilci bi po strašnih preizkušnjah, ki jih je Francija preživela s Staviskijevim škandalom, ki je razlagal do dna delov svobodomiselnih lož, brez dvoma pomedel z radikalno stranko in z levčarski mkartelom, ki nosi odgovornost za ta škandal. Torej se je bilo treba na vsak način izogniti volišču. Ko je izgledalo, da bo Doumergue stisnil radikalne socialiste med močno rodoljubno nacionalno fronto desnice in med revolucionarce na levi ter jih na ta način izločil iz političnega življenja, so se bratje svobodomiselnih lož takoj znašli in v Doumergueovem taboru samem so se našli izdajalci, ki so prihiteli na pomoč radikalom v stiski. Flandin je v zgoraj omenjenem govoru namignil, da bi s svojimi ljudmi rad sodeloval z radikali. Včeraj se mu je pridružil še drugi izdajalec, Germain-Martin, ki se je za hrbot svojega šefa ponudil radikalom. Da bi bila nesreča še popolnejša, je nevarno zbolel Tardieu, največja opora predsednika Doumerguea. Spričo tega je jasno, da je moral Doumergue pasti — žrtev, smo rekli, zakulisnih intrig svobodomiselnih lož.

Maršal Pétain Herriotu: »To je zločin nad domovino!«

Ker pa se radikali boje, da bi narod zopet ne šel na ulice, kot je šel 6. jan., iz protesta proti delovanju levčarjev in svobodomiselnih, so hoteli ponuditi sestavo nove vlade maršalu Pétainu, ki ga spoštuje vsa Francija in proti kateremu bi se ulice ne borila. Toda stari maršal je na ministrski seji, ko so mu namignili takšno rešitev, vstal in mrko pogledal Herriotu ter mu rekel: »Vi ste izvršili zločin proti domovini,« nakar je odšel od seje.

Radikalni socialisti bodo v zvezi s svojim svobodomiselnim Flandinom sedaj iskali druge rešitve. Francosko ljudstvo bo pa iz spominov na 6. febr. znalo najti sredstva, da zlozi zakulisno moč strankinih diktatur in da si poišče vladu, ki bo njegovo tvornost in njegov genij res predstavljala doma in po širnem svetu.

Radikalni »lov za koritom«

Pariz, 8. nov. c. Že snoči in danes zjutraj je bil ves Pariz prepričan, da se Doumergueova vlada danes ne bo več predstavila parlamentu. Izvenparlamentarnim krogom je uspelo, da so normalen razvoj političnih dogodkov popolnoma iztrili, tako, da se je bistvo krize zavilo v meglenost in protislovja o čistosti republikanizma in patriotizma. Radikalom je uspelo, da so ločili ta dva pojma, ki se nikakor ne izključujeta na levo in desnico ne zaradi čistosti politične morale, marveč zaradi tega, da se na vsak način ohranijo in izognejo nevarnosti novih volitev, ki bi njihovo politično pomembnost danes popolnoma zlomile. Tako se je v trenutnih usodnih dogajanjih radikalom posrečilo, da so najidealnejši boj spremenili v enostavni chasse à la galette — lov za polno skledo — in s tem izzvali one politične gone, katerim niti desničarji niso mogli odolati. Užaljeni Flandin, ki je že dolgo čutil, da mora v francoski politiki postati vodilna osebnost, kakor so to njegovi tovariši Herriot, Tardieu, Laval in Chautemps, je nasledel radikalnim intrigam in skočil v ospredje, dasi so mu radikali ponudili menico brez podpisa.

Odstop

Potek tega zgodovinskega dneva je bil zelo enostaven. Že zgodaj zjutraj se je zbiralo okoli zunanjega ministrstva in elizejske palače obilo radovednežev, ki so hoteli od blizu zasledovati razvoj političnih dogodkov. Ob desetih dopoldne se je Doumergue podal v Elizej, kjer so ga že čakali vsi ministri razen Tardieua in Lamoureuxa, ki sta zbolela. Seja vlade se je takoj začela pod predsedstvom predsednika republike Lebruna. Ob 10.30 so se na stopnišču palače pojavili štirje radikalni ministri, ki so silno nervozni zapustili Elizej. Zbranih časnika je bilo polastila negotovost, zakaj zapuščajo samo štirje radikali sejo vlade. Obrnili so se na Herriota, ki je vodil svoje štiri tovariše proti izhodu. Toda Herriot se je zvil v svojo običajno bolesto zamaknjenost, ki mu je tako prirodna, in ni dal nobenega odgovora. Za Herriotom so se v avto vsedli ministri Queille, Bertrand in Berthod in se naglo odpeljali. Časnikarji so najprej

mislili, da je na seji vlade prišlo do razkola med radikali, ker sta dva radikalna ministra ostala zvesta Doumergueu. Toda nekaj minut nato sta se na stopnišču pojavila oba vojaška ministra vlade: maršal Pétain in Denain. Maršal Pétain je izjavil, da je vlada podala demisijo in da so demisijo podali štirje radikali zaradi tega, ker niso mogli sprejeti nujnost treh dvanajstin. Pri tem se je maršal Pétain ironično nasmehnil. Nato je zamahnil z roko in rekel, da imajo sedaj politiki zopet besedo in da se mora sedaj on kot vojak umakniti.

Med tem se je že po vsem Parizu izvedelo, da je Doumergue padel kot žrtev zahrbtnih strankarskih intrig. Pred Elizejem so se začele zbirati množice ljudstva in ko se je ob 10.50 pojavil na peronu palače Doumergue, so ga množice sprejele z navdušenimi vzkliki in ploskanjem. Doumergue se je vzradoščen zahvaljeval za te izraze ljudskega razumevanja, časnika je izjavil nekaj besed in se odpeljal v zunanje ministrstvo.

Flandin ima mandat

Takoj nato je začel Lebrun s svojimi konzultacijami. Takoj po demisiji je zaprosil Doumerguea, da naj ponovno sestavi vlado, toda Doumergue je seveda odklonil. Za tem je predsednik republike sprejel predsednika senata Jeanneneya in predsednika parlamenta Bouissoua. Predsedniku Bouissouu je ponudil mandat za sestavo vlade, toda ta je odklonil in predlagal Lavalu. Takoj nato je bil sprejet Laval, ki pa je odklonil, češ, da mora ostati v zunanjem ministrstvu, da nadaljuje započeto politiko, ki si jo je pravkar zasnoval. Nato je bil klican na Elizej minister Flandin, ki je dobil mandat. Flandin se je nato takoj odpeljal k predsednikoma zbornice in nato obiskal Doumerguea, ki mu je prisrčno čestital in mu svetoval, da naj sprejme mandat in sestavi vlado. Nato se je vrnil Flandin na Elizej, kjer je sporočil Lebrunu, da sprejme mandat za sestavo vlade z namenom, da ta mandat takoj izvrši.

Doumergueov proglas

Med tem pa se je začelo po Parizu nejevoljno gibanje ljudskih množic. Vsakomur je bilo očitno, da je Doumergue padel kot žrtev preračunane politične intrigue, ki se je izmnila in dokončala v frimasonskih gnezdih. — Rezervni polkovnik de la Rocque je sklical protestni shod svojih 260.000 »Croix de lenc (Ognjeni križi) in v predmestjih so levčarji začeli širiti defetistično propagando. Zato so se takoj po poldnevu po vseh pariških ulicah pojavili letaki, ki jih je podpisal Doumergue in ki so te-le vsebine:

Prisiljen sem zapustil svoje mesto. Izključujoč vsa osebna čustva prosim svoje prijatelje, da ohranijo mirno kri, ker to zahteva interes domovine in varnost države.

Doumergue.

Izgleda, da so Parižani razumeli ta poziv velikega rodoljuba in državnika. Vsaj v zgodnjih popoldanskih urah še ni prišlo do resnih spopadov. Tako se je parlament sestel dopoldne k seji, na kateri je imel predsednik le žalne govore za umrliimi poslanci. Nato je bila seja odložena do sestave nove vlade. Tudi senat je imel le žalno sejo za umrliimi senatorji.

Radikali so hvaležni Herriotu

Maršal Pétain odklonil

Pariz, 8. nov. c. Po seji senata in parlamenta so se vse senatne in parlamentarne skupine sestale k sejam, da zavzamejo stališče napram novi vladi, ki naj jo sestavi Flandin. Flandin sam je med tem najprej obiskal Herriota, od njega pa se je takoj odpeljal k maršalu Pétainu, ki ga je zaprosil za sodelovanje v svoji vladi.

Maršal Pétain je odklonil. Radikali so se tudi sestali k seji in sprejeli resolucijo, v kateri čestitajo Herriotu, da je tako dovršeno zastopal interese francoskega republikanizma. Poleg tega pa izjavljajo v svoji resoluciji, da že vnaprej odklanjajo sleherni polemiki in sprejemajo sodelovanje v vladi, ki bo vse svoje moči posvetila gospodarskim in socialnim problemom, ki tarejo francosko republiko. Ko se je zvedelo za to resolucijo, se je Flandin podal k Tardieju, ki leži bolan na kliniki, in se z njim posvetoval o razvoju položaja. Ko se je Flandin vračal s klinike, je izjavil, da je prepričan, da bo nocoj do polnoči sestavil novo vlado.

Intrige za zunanje ministrstvo

Toda položaj še kljub temu ni tako razčiščen in se po vesteh večernega časopisja pripravljajo mnoge intrige, ki naj spodnesejo tla Flandinu, ki je kot desničar prenevaren frimasoneriji in radikalni stranki. »Intransigeant« in »Paris Soir« pišeta, da so začeli radikali najprej intrigirati s tem, kdo bo zasedel zunanje ministrstvo. Radikali so razširili vesti, da stremi Flandin sam za tem, da bi razvil svoje mlade državniške lastnosti na širnem polju francoske diplomacije. Laval pa je že dopoldne predsedniku republike izjavil, da ne more prevzeti predsedstva vlade, ker želi ostati v vodstvu francoskega zunanjega ministrstva. Ko je Laval popoldne zvedel za radikalno intrigo s Flandinom imenom, je povabil k sebi poslanca in svojega prijatelja Mandela, ki je strah in trepet radikalne stranke. Ko se je Mandel okoli 5 vračal iz zunanjega ministrstva, so navalili nanj časnika in ga povprašali, kolik je obseg intrige, ki trguje z interesi francoske mednarodne politike. Mandel je odgovoril samo to, da je Flandin pred meseci napisal v »Revue de Paris« članek, v katerem zagovarja misel, naj predsednik vlade ne prevzema nobenega resora in zato je sedaj Mandel prepričan, da bo Flandin izvajal svoje lastne zamisli.

Kako je žid-marksisist zadavil slovansko Rusijo

Povsod je žid na krmilu

Ko se je boljševiška oblast utaborila v Rusiji, je dobila v svojemu narodnim komisarjem (Sovnarkom) navidezno to, kar pri nas imenujemo vladno. Sovnarkom je postal uradno najvišja izvršna oblast v državi. Toda dejansko se je »Sovnarkom« moral vsakokrat v vsej podrediti navodilom, ki jih je dajala komunistična stranka po svojem Zentralkomiteju (vrhovnem osrednjem odboru). S podreditvijo državne vlade »Sovnarkomu« vrhovnemu komisarju vodstvu je bil prav za prav na tistem izvršen državni udar, proti kateremu so na kongresu leta 1919 zaman protestirali tako odlični boljševiki, kot je na pr. Osinski, ki je nahučil žida Zinovjeva: »Ne tolažite nas s tem, da »Sovnarkom« ne nosi nobene odgovornosti za to in ono, čes, da je o tem sklepala že stranka v svojem ZK. Povejte nam rajši, da »Sovnarkom« ne potrebujemo in da bo vrhovni strankin odbor prevzel vladno v državi!«

In res, če pregledamo listo imen prvih narodnih komisarjev, bomo med 16 imeni našli 12 čistih ruskih imen in samo dva žida, izmed katerih je eden, Leon Trocki, igral prvovrstno vlogo. Toda v glavnem lahko rečemo, da je prvi »Sovnarkom« ruski, slovanski ruski, z malo židovsko primesjo. Toda ta navidezno razveseljena okolnost izgubi svojo vrednost, če pomislimo, da je odločevalo vrhovno vodstvo komunistične stranke, ki ga bomo odselej imenovali ZK, nadalje maloštevilni »Politbiro«, ki se voli med člani ZK, in tudi maloštevilno vojno-revolucionarno poveljstvo. In v vseh teh odborih sedijo na glavnih mestih in v nadpolovični številni moči — židje.

„Židovski mir“ v Litovskem Brešču

Zato ni prav nič čudno, da so bili voditelji mirovnega odposlanstva, ki je 2. decembra 1917 šlo v Litovski Brešč prodajati Rusijo, vsi člani ZK in vsi židje. Predsednik odposlanstva je bil Joffe (žid), namestnik pa Kamenev (žid) in Sokolnikov (žid). Med delegati je bilo še šest nepismenih vojakov, kmetov in mornarjev, ki so bili vsi Rusi, ter tajnik delegacije Karahan, ki je po rodu Armenec. Delegacija se je 5. januarja 1918 spremenila od nog do glave. Predsedstvo prevzame Trocki (žid), podpredsednika sta Joffe (žid) in Kamenev (žid), načelnik vojaško-strokovnega odbora je Altvater (žid), načelnik narodnostnega odbora pa Radek (žid), torej je druga delegacija že popolnoma židovska z izjemo nekaterih nepismenih »ekspertov«, ki so bili kajpada Rusi. Dne 3. marca 1918 doživimo tretjo preskovo mirovnega odposlanstva, ki ji sedaj predseduje Sokolnikov (žid) in ki ima samo enega političnega svetovaleca v osebi Radeka (žid), ki sta mu dodeljena še Ciferin (rus) in Karahan (armenec). Ta židovska mirovna delegacija je Nemcem prodala slovansko Rusijo, ko je podpisala sramotni mir v Litovskem Brešču. V Moskvi je sedel navidezno rusko-slovanski »Sovnarkom«, toda državno politiko je vodil židovski ZK.

Židovski „Politbiro“

Kaj je bil pod Leninom »Politbiro«? Za točno poznavanje boljševiškega državnega stroja je treba vedeti, da je po boljševiški revoluciji oktobra 1917 prešla vsa oblast v roke sovjetov, ki so imeli svojo najvišjo ustanovo v »Kongresu sovjetov«, ki se je sestel enkrat, ali po potrebi večkrat na leto, in ki ga je v medčasu nadomestoval »Izvršni odbor vseruskih sovjetov delavskih, vojaških in kmetijskih zastopnikov«. Toda Lenin niti s to itak piščo trohico demokracije ni bil zadovoljen in je že na drugem kongresu sovjetov prodrl s predlogom, da se ustanovi stalna izvršna oblast v ustanovi Sovjetskih Narodnih Komisarjev. S tem je pravkar imenovanemu »Izvršnemu odboru« odvzel prav za prav vsa oblast. Toda niti »Sovnarkom« ni hotel Lenin prepustiti dejanske izvršne moči, ki je ostala, kot smo že zgoraj omenili, v rokah vrhovnega odbora komunistične stranke, ki ga imenujemo ZK. Ko se je v drugi polovici leta 1918 naenkrat pojavila v ZK opozicijska levičarskih komunistov, ki je slednjič sploh iz vlade izstopila in se pridružila socialnim revolucionarjem, je Lenin odločil, da naj se vsa sovjetska moč osredotoči v slovit trijki, ki je neke vrste diktatorska oblast nad komunistično stranko in s tem seveda tudi nad boljševiško vladno, ali kot jo imenujemo, »Sovnarkom«. V tej trijki se nahajajo: Lenin (polžid), Stalin (Georgijec) in Sverdlov (žid). Torej najvišja boljševiška oblast je v rokah diktatorske trojke, v kateri ni nobenega Rusa!

Da bi lažje obvladal komunistično stranko, na katero je moral računati, si je Lenin domislil, da je vrhovni strankin odbor (Zentralni Komitej, to je ZK) preštevilen, in da bi bilo bolj pripravnost, če bi iz svoje srede izbral samo nekaj članov, ki bi tvorili poseben odbor, ki bi bil diktatorski trojki bolj podložen. Na ta način je Lenin ustanovo »Politbiroja« kratkotalno včlenil v sestav komunistične stranke. »Politbiro« je postal neke vrste zgoščeni možgani komunistične stranke, ki je v vseh političnih vprašanjih odločeval sam in šele nato referiral skupščini ZK. »Politbiro« je s tem postal dejanska vrhovna državna oblast, eigar povelju so se morali brez oklevanja podvrežati narodni komisarji kot mrtvi izvrševalci volje »Politbiroja«, ki pa je bil zopet slepo orodje v rokah diktatorske trojke.

»Politbiro« je dobil samo šest članov. Njegova moč je vidno narasla. Saj se je ZK sestajal vedno redkeje in so se strankini vseruski kongresi vršili leta 1921 le samo še dvakrat na leto. Tako je bila že pod Leninom vsa boljševiška oblast osredotočena v rokah petih članov »Politbiroja«. Člani sovjeta narodnih komisarjev (Sovnarkoma) so bili samo sence boljševiške oblasti.

Poglejmo sedaj sestav »Politbiroja« v Leninovi dobi. Leta 1919 je imel pet članov, med njimi dva žida. Leta 1920 se je pojavil majhen slovansko-ruski pritisk in sta vstopila dva nova Rusa, Preobraženski in Serebrjakov, tako, da je odbor štel sedem članov, toda že leta 1922 sta oba Rusa zopet izletela in sta dobila namestnika Tomskega (neznane narodnosti) in Zinovjeva (žida), tako, da so leta 1922 židje med sedmimi člani imeli tri sedeže, ali 42% članstva. Če vzamemo v poštev, da predstavljajo židje samo 4,5% ruskega prebivalstva, najdemo, da so v najvišji boljševiški ustanovi, ki ima vso odločitveno v rokah, zastopani 21 krat več, kakor bi jim po sorazmernosti svoje številne moči po pravici pripadali smelo.

Dunajska vremenska napoved: Oblačno s padavinami. Temperatura bo še padla. Na gorah sneg.

Zagrebska vremenska napoved: Zelo spremenljivo in vetrovno. Ponovno poslabšanje vremena.

Na poveljniških mestih

Našeje sedaj nekaj važnih državnih položajev, ki so pod Leninom bile popolnoma v židovskih rokah.

V vodstvu državne oblasti

Predsednik »Osrednjega izvršnega odbora sovjetov«, ki je po ustavi najvišja državna oblast in ki ji je »Sovnarkom« odgovoren, je — žid Sverdlov. Na tem svojem mestu se je nahajal od leta 1917 do svoje smrti. Pripadal je zloglasni trijki, ki je od januarja 1918 do marca 1919 diktatorsko vladala v boljševiški Rusiji. Poleg tega je bil politični tajnik komunistične stranke. On je vodil listo vplivnih komunističnih članov in je odločeval o njihovi uporabi in namestitvi v državni in strankini upravi. V tem svojstvu je bil njegov vpliv naravnost vpliven v vsej boljševiški politiki. Sverdlov spada med najnevarnejše revolucionarje in nosi v prvi vrsti odgovornost za umor carske družine, saj je ob enem z Golosćekinom in nekaterimi čestisti v Jekaterinburgu podpisal njeno smrtno obsodbo. O njem pravi narodni komisar Steinberg (žid), »da je bil hladnokrvnen računar in jeklenega značaja«. Obdarovan z ogromnim spominom, tako, da je Radek rekel o njem, »da nosi v svoji glavi vso strankino beležnico z vsemi živimi in mrtvimi člani stranke«, je bil strašen tajnik, ki se ga je vse balo. Ko so ga v Moskvi ubili, je morala stranka na njegovo mesto postaviti celo tajništvo z nesletem osebjem. To je eden.

Petrogradski sovjet

Ko so boljševiki morali izprazniti Petrograd in so se preselili v Moskvo, je bil v Petrogradu imenovan poseben »Odbor za revolucionarno obrambo Petrogradac«. Ta odbor so sestavljali: Urieki (žid), Volodarski (žid), Jeremejev (rus), Podvojski (rus) in Guzev (žid). Žid Urieki je bil tisti, ki je na čelu malega oddelka mornarjev dne 6. januarja 1918 ob 5 popoldne razgalil ustavodajno skupščino. Dne 9. marca 1918 je boljševiška vlada postavila v Petrogradu posebno mestno upravo, ki so ji pripadali kot predsednik Trocki (žid), kot podpredsednik Urieki (žid), Blagoravov (rus), Jeremejev (rus), Posern (žid), Fomin ali Krochmal (žid), Jermolajev (rus). Torej trije Rusi in štiri židi. Par dni nato je severna komununa imenovala prve ljudske komisarje v Petrogradu. Komisar za notranje zadeve postane Urieki (žid), ki prevzame istočasno tudi vodstvo petrogradske »Čeke«. Komisar za tisk in propagando je Volodarski (žid), vojsko pa vodi Trocki (žid). Uriekiga so kmalu potem, ko je podpisal smrtno obsodbo za nekaj sto »supornikov«, na petrogradskih ulicah ubili.

Komintern

Gremo naprej. Komunistična internacionala (Komintern) je bila že od nekdaj prava trdnjava židovstva. Za časa Leninevega gospodstva so jo vodili trije židje: Zinovjev, Feliks Kohn in Radek. Če je bilo kaj važnega na dnevnem redu, je prišel k seji še žid Trocki, ali celo Lenin sam. Do leta 1929 je prišlo v vrhovno vodstvo Komintern še večje število židov, tako žid Bela Kun (Abraham Kohn), žid Maillski, židinja Klara Zetkin, žid Varski, žid Pelelavski-Bennet, žid Rafes, žid Martinov in žid Losovski. Židje so v kominterni imeli skoraj polovico odborniških mest.

Oglejmo si sedaj še »Čeko« in vojaško oblast.

Žid - gospodar nad vojsko

Na čelu vse vojaške oblasti je stal žid Trocki. On je bil vseruski komisar za vojsko in mornarico, predsednik septembra 1918 imenovanega »Revolucionarnega vojnega sveta republike«, organizator rdeče armade, član ZK in »Politbiroja«. Njegov prvi pomočnik je bil žid Efraim Skljanski, član zbora komisarjate za vojsko in mornarico ter namestnik Trockijev v predsedstvu revolucionarnega vojnega sveta republike, ki so ga tvorili: Trocki (žid), Skljanski (žid), Guzev (žid), S. Kamenev (žid) in dva Rusa, Aralov in Muralov. Pozneje se je temu svetu pridružil še žid Unšicht, vrhovni vseruski voditelj vojne špijonaže. Torej dva Rusa in pet židov.

Žid Lasevič je bil član revolucionarnih vojni svetov, poveljnik vzhodne fronte ter poveljnik vseh armad v Sibiriji. — Žid Posera je bil poveljnik severne fronte in član revolucionarnega vojnega sveta. — Žid Zinovjev je predsednik petrogradskega sovjeta, predsednik odbora za zaščito republike, član ZK in »Politbiroja«, član revolucionarnega sovjeta VII. armade. — Žid Kamenev je predsednik moskovskega sovjeta, predsednik sovjeta za delo in državno obrambo, član ZK in »Politbiroja«. — Žid Sokolnikov je zastopnik komunističnega strankinega izvršnega odbora na vseh frontah državljanske vojne, član ZK. — Žid Serebrovski je predsednik vseh artilerijskih tovarov in skladišč in član izredne komisije za oskrbo rdeče vojske. — Žid Messing je vodja zbora za izpeljavo bojnega stanja. — Žid Jurenev je vodja zbora ljudskih komisarjev za vojsko in mornarico severne komunne.

Žid - organizator „Čeke“

Čeka ali izredna komisija za pobijanje protirevolucije je bila ustanovljena 7. decembra 1917. Mnogokrat so poudarjali, da je bila »Čeka« čisto-ruska ustanova, v kateri židje niso imeli nobenega vpliva. Kakšna laž! Osebe »Čeke« so tvorili predvsem Letonci, Poljaki, Finci, Tartari, Kitajci in silno malo pravih Rusov. A židom gre enost, da so »Čeko« izumili, da so jo organizirali in da so njeno krvočno delovanje vodili. Našeje nekaj vodilnih židov, ki so iz »Čeke« napravili tisto strašno, s krvjo nedolžnih obilito masševalno četo, ki je brez usmiljenja pustošila po slovanski Rusiji še dolga leta po revoluciji.

Predsedstvo petrogradske »Čeke«, ki je prva nastopila svoje žalostno službo, sestavljajo sledeča imena: predsednik Urieki (žid), Bokij (Tartar), Vorčevski (?), Josilevič (žid), torej več kot polovica židov.

Po smrti Poljaka-krvoloka Džerdžinskega je prevzel vrhovno poveljstvo »Čeke« Jagoda (žid), ki je od prvega začetka organiziral »posebni oddelke« (usmrtilive brez razsodbe) ter bil sploh organizator vsega stroja »Čeke«. Poročen je bil s hčerko žida Sverdlova. On je še danes vrhovni poveljnik vseruske »Čeke«. — Žid Messing je od prvega početka v vrhovnem vodstvu »Čeke«, predsednik »Čeke« v Petrogradu, namestnik vrhovnega šefa vseruske »Čeke« žida Jagode. — Žid Unšicht, šef špijonažnega oddelka »Čeke« in rdeče vojske. — Žid Mogilevski, vodja izveruskega oddelka »Čeke«. — Žid Artusov, organizator notranje-ruske špijonaže. — Žid Katzensohn, vodja in organizator vseruske obmejne špijonaže »Čeke«.

Strahovi sovjetske Rusije

Nemška roka na Baltskem morju

Nemčija agitira med skandinavskimi državami proti Rusiji

Moskva, 8. nov. b. Sovjetski tisk pozorno zasleduje delovanje Nemčije na Baltiku. Načrt Nemčije, tako trdi moskovski list, gre za to, da dobi v svoje roke vse Baltsko morje, ki naj postane nemško morje. V ta namen je pripravil teren nemški poslanik na Dunaju von Papen, ki je potoval na Švedsko. Nemčiji se je posrečilo, da pridobi za svoj načrt skandinavske države, ki bodo poskrbele

zato, da se ta načrt tudi izvede. Skandinavske države imajo nalogo, da zapro prehod v Severno morje, če bi prišlo do spopada med Nemčijo in Rusijo ter bi tako onemogočile prehod tujemu brodogradu. V ta namen bodo skandinavske države na prehodih v Baltsko morje zgradile močne in številne utrdbe, najbrže po nemških načrtih, da v potrebi lahko zapro prehod.

Izsledovanje atentatorjev

Izročitev Perče iča

Dunaj, 8. nov. m. Kakor znano, je francoska vlada na podlagi preiskovalnega materiala zahtevala od avstrijske vlade izročitev bivšega avstrijskega podpolkovnika Ivana Perčevića, za katerega je soudeležba pri atentatu nedvomno dokazana. Iz zanesljivega vira se doznav, da se bo danes sestel poseben kasacijski senat na Dunaju radi zahtev francoske vlade. Po avstrijskem kazenskem postopku bo ta poseben kasacijski senat predložil pravosodnemu ministru formalni predlog in mnenje o upravičenosti zahteve francoskih preiskovalnih oblasti in o izročitvi zloglasnega Ivana Perčevića. Na podlagi mnenja tega kasacijskega senata bo pravosodni minister, to je sani dr. Schuschnigg, izdal svojo odločitev. Kolikor se je moglo izvesti iz Rima in Budimpešte, se na vse načine pritiska na Avstrijo, da ne bi izvršila ekstradicije Ivana Perčevića. Kljub temu pa se v dobro obveščenih krogih sodi, da bo tak poskus Mussolinija in Gumbosa ostal brez uspeha.

Preiskava v Marseillen

Pariz, 8. nov. m. Preiskovalni sodnik je danes dopoldne pregledoval podatke o bivanju atentatorja Georgijeva v Marseillen. V zvezi s tem je zaslišal tudi ravnatelja restavracije »Pri borzi«, v kateri se je neposredno pred atentatom mudil atentator

Georgijev v družbi z drugim atentatorjem Mjo Kraljem. Zaslišane so bile poleg ravnatelja te restavracije tudi vse osebe, ki so mogle dati kakršnekoli podatke o bivanju atentatorjev po prihodu v Marseille. Posebno pozornost je preiskovalni sodnik posvetil izpovedbam služinčadi omenjene restavracije, v kateri so atentatorji obedovali in jo zapustili šele nekoliko minut pred samim atentatom. Današnje izpovedi so popolnoma potrdile rezultate policijske preiskave, kar se tiče gibanja atentatorjev v Marseillen, niso pa prinesle nobenih važnejših novih momentov.

Aretacija Josipa Vidoviča

Pariz, 8. nov. m. Francoske policijske oblasti, ki vodijo preiskavo o marsejskem atentatu, so ugotovile, da so teroristi večkrat prihajali v Francijo tudi skozi Verdun, kjer so imeli zanesljivega človeka, ki jim je dajal stanovanje in hrano v času bivanja v tem mestu. Policiji se je posrečilo, kakor je »Slovenec« poročal, izslediti tega zaupnika teroristov. Imenuje se Josip Vidovič, gostilničar v Verdunu, ki živi tam že dalj časa. Vidovič je bil aretiran. Zdi se, da so se v njegovi gostilni često shajali teroristi in da so prihajali v njegovo gostilno tudi atentatorji Mjo Kralj in Rajč. Po zaslišanju pri verdunski policiji bodo Vidoviča poslali v Pariz radi nadaljnje preiskave.

Avstrijski kancler v Rim

Dunaj, 8. nov. AA. Korbiro poroča: »Politična korespondenca« je zvedela, da potuje avstrijski kancler dr. Schuschnigg in zun. minister Berger-Waldenegg sredi novembra v Rim. Zaradi tega potovanja bo za nekaj časa odložen prvi sestanek korporacij po novi ustavi. Po poročilu listov hostia dr. Schuschnigg in Berger-Waldenegg po razgovorih v Rimu obiskala tudi druge evropske prestolnice. Ti nadaljnji obiski pa še niso dokončno določeni.

Boj za mir v Španiji

Pariz, 8. nov. b. Po vesteh iz Madrida vlada v vsej državi mir, generalna stavka, ki so jo prapagandirali sindikalisti in anarhisti, pa se je izjalovila. Z druge strani pa se poroča, da je v Barceloni proglašena stavka vsega delavstva. V Saragosi je prišlo do novih spopadov. Oblasti v Barceloni so izdale proglas na narod, v katerem ga pozivajo na mir, ker se bodo drugače pričele aretacije. Voditelj ljudske stranke Gil Robles je danes dopoldne zahteval, da se razpustijo vse politične in druge organizacije, ki se skrivajo pod krinko strokovnih organizacij, ker sicer ne bo preje miru in reda v državi.

Madrid, 8. nov. c. Anarhistično-socialistični sindikati so danes izdali proglas svojim članom v Saragosi, naj prenehajo s slavo, in priznavajo, da stavka ni uspešna. V Madridu se je sestala vlada k seji, na kateri se je razpravljalo o razmerah v Kataloniji in v Asturiji. Sklenjeno je bilo, da bo mesto Oviedo restavrirano na državne stroške v okviru javnih del. V Asturiji bo imenovan tudi general za guvernerja.

Trpeča Cerkev v Mehiki

Berlin, 8. nov. AA. DNB poroča iz Mexica: Kongres zvezne države Pueple je odobril načrt zakona, po katerem se bo število duhovnikov v tej državi tako omejilo, da bo na 50.000 ljudi prišel po en duhovnik.

Radikalno socialistični blok v državi Yukatanu je sklenil zahtevati od zveznega kongresa, da morajo biti vsi duhovniki v Mehiki oženjeni in po rodu Mehičani.

Noblova nagrada za književnost

Stockholm, 8. nov. c. Lelošnja Noblova nagrada za literaturo je prejel italijanski dramatik Luigi Pirandello. (Pirandello je znan tudi našemu slovenskemu občinstvu, saj so v ljubljanski drami igrali že več njegovih del. Op. ured.) Star je 67 let. Najbolj znan je po svoji drami: »Šest oseb išče avtorja«.

Žid Trilisser, naslednik žida Mogilevskega v vodstvu zunanjeruske špijonaže »Čeke«. — Žid Kogan, pomočnik Katzensohna, vodje obmejne špijonaže »Čeke«. — Žid Breslau, predsednik moskovske »Čeke«. — Žid Golosćekin, vodja »Čeke« v uralski pokrajini, ki je dal usmrtiti carsko družino. — Žid Jurovski, vodja »Čeke« v Jekaterinburgu in komisar za pravosodje v uralski pokrajini. — Žid Safarov, namestnik predsednika uralske »Čeke«. — Žid Bela Kun (Aron Kohn), vodja »Čeke« na Krimu, imenovan »krimski mesar«. — Židinja Zemljakova, tajnica Bela Kuna in tajnica krimske komunistične stranke. — Žid Kohn, vodja »Čeke« v Harkovu in predsednik izvršnega odbora v Harkovu. — Žid Lander, vodja »Čeke« v severnem Kavkazu. — Žid Nachimson, vodja »Čeke« v Jaroslavu in tamošnji komisar za vojsko. — Žid Weinberg, vodja »Čeke« v Saratovu. — Schwartz, žid, predsednik vse ukrajinke »Čeke«. — Židje Finkelstein, Ehlenkrieg in Grünstein, voditelji »Čeke« v Kijevu. — Židinja Meissel-Kedrov, proslula čekistinja v severni Rusiji, znana kot »bošakica«.

Zrcalo „slovanske“ revolucije

Oglejte si zrcalo »slovanske revolucije« kmetov in delavcev v slovanski Rusiji. Oglejte si »slovansko osebje«, ki jo je zamislilo, ki jo je izvršilo. Oglejte si predvsem »slovansko čeko«, ki je pretakala kri milijonov slovanskih Rusov, da je zavarovala udobno življenje par židovskim marksistom, slovansko Rusijo pa porinila v revščino in brezpravnost, kot je ni doživela niti pod krvočelnimi diktaturami Tartarov in davnih časih.

Volitve v Ameriki

Washington, 8. nov. AA. Po zadnjih podatkih so dobili pri volitvah v narodno skupščino demokrati 317 mandatov, republikanci 102, poljski delavci 3 mandate, naprednjaki 7 mandatov in poljski delavci 1 mandat. Izidi glede 18 mandatov še niso znani. Pri senatnih volitvah so dobili demokrati 69 mandatov, republikanci 23 mandatov, naprednjaki 1 mandat, poljski delavci 1 mandat. 3 senatni mandati so še negotovi. — Iz San Franciscas poročajo, da je pri volitvah za guvernerja Kalifornijo dobil dosedanj guverner Miriam 1.010.932 glasov, njegov nasprotnik, znani pisatelj in socialist Upton Sinclair pa 747.759 glasov.

„Leteča garda“ v Bolgariji

Sofija, 8. nov. m. Pri policijskem ravnanstvu so ustanovili poseben oddelk 50 ljudi, tako zvano letečo gardo, ki ima posebno navodila za pobijanje protidržavnih akcij v Bolgariji.

Letao za 70 potnikov

Pariz, 8. nov. AA. »Excelsior« poroča: V Toulouseu grade največje vodno letalo sveta. Proti koncu leta bodo napravili že prve poizkuse. Letalo bo lahko prevažalo 70 oseb. Del potnikov bo imel na razpolago 12 razkošnih kabin, kakršne so na ocean-skih parnikih. Vsaka kabina bo imela dve postelji in prostor za umivanje. Letalo bo dolgo 32 m, široko 50 m in visoko 9 m. Opremljeno bo s 6 motorji po 850 konjskih sil. V višini 2000 m bo letelo s hitrostjo 250 km. Letalo bo letelo nad severnim Atlantskim oceanom. Tehtalo bo 32 ton, akcijsko področje bo znašalo 3000 km. Opremljeno bo s 27.000 l goriva.

Terjatve izvoznikov v Nemčiji

Belgrad, 8. nov. AA. Po sporočilu Narodne banke so terjatve naših izvoznikov v Nemčiji dne 6. nov. t. l. znašale okoli 180 milj. Din. Glede na to in upoštevajoč priok uvozn-niških plačil na zbiralni račun nemške narodne banke pri nas, bodo morali izvozniki blaga v Nemčijo čakati na kronološko vrsto izplačil kakih 4 do 5 mesecev.

Doživel je 147 let

Casablanca, 8. nov. c. V Casablanci je danes umrl najstarejši človek sveta. Star je bil 147 let in se je bavil z raziskovanjem rastlinstva.

Osebnosti

Belgrad, 8. nov. m. Z odlokom ministra za socialno politiko in narodno zdravje je imenovan za sekundarnega zdravnika VIII. skupine v bolnišnici za ženske bolezni v Ljubljani dr. Vladimir Trampuš, uradniški pripravnik iste bolnice.

Sodnik dr. Schmidt umrl

Radeče pri Zidanem mostu, 8. nov. Umrl je starešina tukajšnjega sodišča g. dr. Schmidt. Pogreb bo v soboto ob 15.30.

★

Zadnje vesti o krizi francoske vlade

Zahteve iramasonske lože

Pariz, 8. nov. c. Menda bo največja težava pri sestavi nove vlade vprašanje, kako zasesti zunanje ministrstvo, za katero trajajo intrige še vedno dalje. Radikali in svobodnomiselnice lože menda ne zapuajo Lavalu. Sedaj so že razširili vest, da se vrne Paul-Boncour, toda ta rešitev se je zdela nemogoča.

Nato so radikali razširili vest, da bi se spodobilo, da prevzame Herriot zunanje ministrstvo. To bi edino odgovarjalo položaju predsednika največjega poslanskega kluba, ki se ne more zadovoljiti z ministrstvom drugega reda. Vendar pa radikali poslanci zaenkrat še molčijo, ker načakajo navodil iz tistih krogov, ki so jim diktirali, da morajo vreči Doumerguea in njegovo vlado. Zato je prav gotovo, da bo Flandin poleg tega, da bo moral zadovoljiti apetit radikalov, moral računati še z zahtevami iramasonske lože in njenih oboroženih lig.

Pred tridesetimi dnevi...

Na tragični vožnji z rušilcem „Dubrovnikom“ v Marseille...

Nj. Vel. blagopokojni kralj Aleksander I. pride na ladjo

Do pred nekaj dnevi sem služil kot mornar na najlepši ladji naše vojne mornarice, na ponosnem torpednem rušilcu »Dubrovniku«. Ponosna je ta ladja s svojo lepo konstrukcijo, še bolj ponosni pa smo bili mi, pomorščaki na tej ladji, ki jo je stalno izbiral blagopokojni kralj Aleksander I. s svojo vzvišeno rodbino za oficijelna in neoficijelna potovanja po morju. Lansko leto v oktobru smo vozili Njuni Veličanstvi v Romunijo, Bolgarijo, Turčijo in Grčijo — in kdo se ne zaveda pomembnosti onega potovanja, ki je položilo temelje balkanskemu paktu?

Priprave za odhod

Tudi letos smo v začetku jeseni začeli pripravljati naš »Dubrovnik« za sprejem in potovanje najvišjih potnikov v republiko Francijo. Za daljšo dobo smo se bili vsi drali v Tivtu v Boki, kjer smo začeli pripravljati vse potrebno za daljše potovanje. V Tivtu je namreč arzenal naše mornarice. Poleg naše ladje sta bili ob pomolu tudi naši podmornici »Hrabri« ter »Osvetnik«, ki sta se pripravljali isti čas na vožnjo v Bizerto, severnoafriško mesto z grobovi srbskih junakov, — zatorej je bilo tam precej živahno.

Dne 4. oktobra t. l. je »Dubrovnik« zapustil Tivat — s tem se je pričelo potovanje, ki mu je bil namenjen tako strašen zaključek. Tistega dne smo popoldne vkrcali zadnje stvari — živež, pitno vodo. Počasi smo odpluli iz tivatskega zaliva, zadnjikrat nas je pozdravil visoki vrh Lovčena s ceste, ki se v serpentinah vzpenja do vrha in se nato zgubi za goro proti Cetinju, rojstnemu kraju blagopokojnega kralja Aleksandra I. Ob 5 popoldne smo pristali ob vasi Zelenika, ki je zadnja postaja bosansko-hercegovaške železnice; tam smo pričakovali prihoda kraljevskega para.

Kralj Aleksander se vkrca

5. oktobra je ves dan deževalo, radi česar so bile ceste razmehčane in so se avtomobilski kolesa globoko vdiral v blato. Njuni Veličanstvi s spremstvom sta potovali v avtomobilih iz Belgrada skozi Kosovsko Mitrovico in Cetinje v Zeleniko, radi slabega vremena so imeli zamudo in pričakovali smo jih ves dan zaman. Okrog pol osmih zvečer je dež nekoliko ponehal, temni oblaki nad Boko so se nekoliko razpustili — tedaj so privozili dvorni avtomobili. Kot prvi je izstopil kralj, za njim kraljica, nato knez Pavle s kneginjo Olgo, minister zunanjih zadev Jevtić, upravnik dvora ter druge visoke osebnosti iz spremstva. Kralj se je pozdravil s komandantom, nato je prišel tudi k nam. Mornarji — oblečeni v naših lepih modrih uniformah — smo stali lepo razvrščeni na palubi. Naš vrhovni zapovednik nas je po-

zdravil s »Pomozi Bog — junaci!«, nakar se je enoglasno razleglo: »Bog ti pomoga!«. Kralj v admiralski uniformi je obšel vrste svojih mornarjev ter se z zadovoljnim smehljajem na obrazu podal v svoje prostore.

Zadnji podpis v Jugoslaviji

Tudi 6. oktober nam je prinesel deževno in viharno vreme. Na ladji je bilo vse tiho, samo veter je žvižgal svojo monotono pesem. Okoli 9 dopoldne so Nj. Veličanstvi, knez Pavle in kneginja Olga zapustili »Dubrovnik« ter se podali v bližnjo cerkvico Savina nad Hercegnovim. Cerkvica stoji na vrhu griča sredi krasnega tropskega gozdiča, med bujno rastočimi oljkami, palmami, oranžami in drugim tropskim rastlinstvom. Po mojem prepričanju je to najlepši tropski gozdiček, najimkavnejša točka obale našega južnega Jadrana. Ni mi znano, ali so ga obhajale temne slutnje, ali pa je po starem verskem običaju prižgal pred oltarjem svečo za srečno pot ter se podpisal v romarsko knjigo cerkvice Savina, ne sluteč, da je bil to njegov zadnji podpis na jugoslovanskih tleh. Ko se je ob desetih predpoldne oglasil ladijski zvon, so se visoki gostje vrnili na krov. Ze smo hoteli odpluti, toda močni valovi pred vhom v Boko so oznanjali, da bo vožnja na odprtem morju nevarna. V zadnjem hipu se je razvedelo na ladji, da se radi tega Nj. Vel. kraljica izkrci in nastopi vožnjo v Pariz po suhem.

Po Jadranu

Točno ob 10.30 je ladijska sirena zatulila na odhod. Počasi sta se začela vrteti velika vijaka in počasi smo izpluli iz naše zelene Boke. Kraljica, knez Pavle in kneginja Olga so z obale živahno pozdravljali odhajajočega kralja, kralj pa je nekajkrat pomahnil v pozdrav, nato pa se je nekam zamislil. Domoj smo zapuščali pozdravljeni od drugih ladij naše mornarice, ki so vile zastavno galo v čast svojega najvišjega poveljnika.

Mimo Ostrega rta, ob katerega so se zaganjali valovi, smo izpluli iz Boke ter vzeli kurs naravnost proti Otrantu. Kmalu smo izgubili izpred oči našo obalo in smo bili na širokem odprtem morju. Morje je bilo srednje valovito, nebo pa s temno sivimi oblaki pokrito. Vožnja je bila pusta in dolgočasna, mornarji-začetniki, ki so bili vkrcani, so začutili morskoro bolezen, ki se je pozneje še poslabšala. Tistega dne popoldne nam je majhen dogodek spet vrnil naše razpoloženje. Okrog 16 se je za malo časa pokazalo solnce in kakšno miljo daleč od naše ladje smo opazili predmet, ki je plaval na površini morja — kmalu smo ga prepoznali za glavo torpeda. »Dubrovnik« je počasi krenil proti torpedu. Spustili smo v morje čoln s sedmimi možmi, katerim je poveljeval častnik. Le z velikim naporom so zmagovali veslači v borbi z nemirnim morjem. Vse je bilo radosno, odkod in kako je prišel sem torpedo. Stvar se je kmalu pojasnila. Služil je bil Angležem, ki so bili v naših vodah, pri vajah. Ob povratku smo jim ga v Splitu vrnili. Kralj je stal na krmilu ladje ter z vso pazljivostjo opazoval delo svojih mornarjev. Medtem je prispel čoln s torpedom k ladji, težko dolgo podvodno orodje smo dvignili na palubo. Kralj je pristopil čisto blizu ter se smejal. Razgovarjal se je s častniki in gledal, kako so mornarji snajžili morko telo dolge jeklene ribe. Nato sta se vijaka spet začela vrteti in nadaljevali smo svojo pot. Vreme je kazalo na boljše kot pri odhodu, toda brezlična poročila, ki smo jih dobivali od naših dveh podmornic, ki sta že dan pred nami nastopili pot proti Afriki, so nas opozarjala, da nas čaka razburkano morje in težka pot. Noč se je spustila na morje.

Okrog 20 smo na zapadni strani obzorja opazili bele žarke razsvetljenega mesta Otranta ob južni italijanski obali. Pozno zvečer smo pluli mimo rta Sta. Maria di Leuca in veliki obalni svetilnik nam je kazal pot po Jonskem morju. Tako smo zaspali, ne sluteči, da bo to zadnja naša mirna noč v naslednjih osmi tragičnih dnevih.

Morje je že nemirno ...

Ko sem 7. oktobra zjutraj stopil na palubo, sem takoj opazil, da držimo južno-zapadni kurs. Z desne strani sem videl kopno. Gola rumena, kamenita obala se je vlekla proti jugu. — Calabria. Tu in tam so oživila pustost obale majhna kalabriška naselja, ki so bila prav ob robu visokih skal, ali pa viadukt železnice, ki vozi čisto ob morju kot nekakšen jeklen trak okrog vsega italijan-

skega polotoka. Ko smo okrog 11 pluli mimo mesteca »Santa Domenica«, je stal na palubi tudi kralj s svojim spremstvom. Bližali smo se rtu Spartivente. Mrzla severnjaška sapa je brila. Obekli smo svoje modre mornarske suknje in čvrsto privezali svoje kape, da bi nam jih veter ne odnesel. V takem vremenu se nam je pokazala zaradi toplote tako znana južna Italija. Zagledali smo romantično Sicilijo. Skozi oblake je za malo časa pogledalo solnce, ki je v daljavi pretrgalo meglo. V daljavi smo ugledali veličastni planinski masiv 3274 metrov visokega vulkana »Etna«. Kljub temu, da je bil vrh vulkana s snegom pokrit, so bili vendar dobro vidni veliki žlebovi, ki jih je izkopalava lava. Iznad kraterja se je počasi in v kodrastih oblikah dvigala z oblaki pomešana meglena para. Bili smo pred vhom v Mesinsko ožino.

Morje se je bilo skoraj popolnoma umirilo, tako da nas je bilo precej mornarjev, ki smo se zbrali na pramcu ter si ogledovali obali z desne in leve strani ožine proti severozapadu. Kakih deset delfinov, ki so v velikih skokih obkrožali našo ladjo, nas je spremljalo, ko smo se z desne strani bližali lepemu Reggiu, levo pa znamenitemu mestu Messina na Siciliji. Vinogradi, drevesa in druge zelenje se je odražalo od golega rumenega kamenja južnotropske zemlje. Nenadoma smo opazili vrtnice, ki se je širil preko vse širine kanala »Karibda« — a na desni vrhu skale orlovsko gnezdo: Seila. Spomnil sem se Homerjevega junaka Odiseja. Ob izhodu iz mesinske ožine so nas sprejeli težki in črni oblaki ter visoki, peneči se valovi tirenskega morja.

Kakor hitro smo izpluli iz ožine, je pramac naše ladje potonil v slani element, voda se je začela prelivali čez krov. Takoj smo morali zapustiti palubo, borba z morjem se je začela. Pri nekaterih mornarjih se je morskoro bolezen poslabšala in malo nas je bilo, ki smo se naslednjih dveh dneh udeleževali obedov. Na ladji je vladalo mračno razpoloženje. Od tega dne tudi kralj ni več prihajal na krov. Okrog 17 smo pluli mimo malega vulkana Stromboli, kateri se nahaja v skupini Liparskih otokov. Tudi na tem vulkanu smo videli žlebove, ki jih je bila zarezala lava kot široke črne trakove od vrha vulkana pa do temnega modrega morja, ki se je jezno zagriznilo v obalo malega piramidastega otoka. Na tem otočju — zloglasni Liparski otoki — preživljajo konfiniranci fafizma svoje žalostne dni — med njimi je marsikateri naš človek.

Kralja zapušča »Dubrovnik«

Velik vihar

Pogostoma smo srečavali ladje, ki so prihajale iz Marseille, Toulona, Nice in drugih mest ob francoski rivijeri. Pluli smo po gosto obiskani morski cesti Marseille-Messina — tudi na morjih so ceste, kakor na kopnem, samo na zunaj nevidne in samo pomorščakom znane. Zopet je veter postajal močnejši ter se razdivjal do pravega viharja. Valovi, ki so dosegali višino 6 m, so preplavljali celo poveljniški most naše ladje, s katero se je morje igralo kakor z orehovo lupino. Večerjo smo morali žrtvovati valovom, bivanje v prostorih je postajalo nezno.

Dne 8. oktobra nam je veter odnesel nemorje. Zvečer tega dne je vihar dosegel svoj vrhunec. Pramac ladje je bil popolnoma pod vodo ter se z vso svojo silo zaganjal v težko visokih valovje, tako, da se je ladja v vseh svojih delih tresla.

Kralj se je nahajal v salonu ter poslušal radijska poročila. Bil je videti zdrav in odporen kakor malokdo na ladji. — V pisarni sem bil zapolnjen s tipkanjem brezličnih vesti za Nj. Vel., toda pri tem opravljanju mi je silno guganje ladje toliko nagajalo, da skoraj nisem mogel obvladati pisalnega stroja.

Proti Franciji

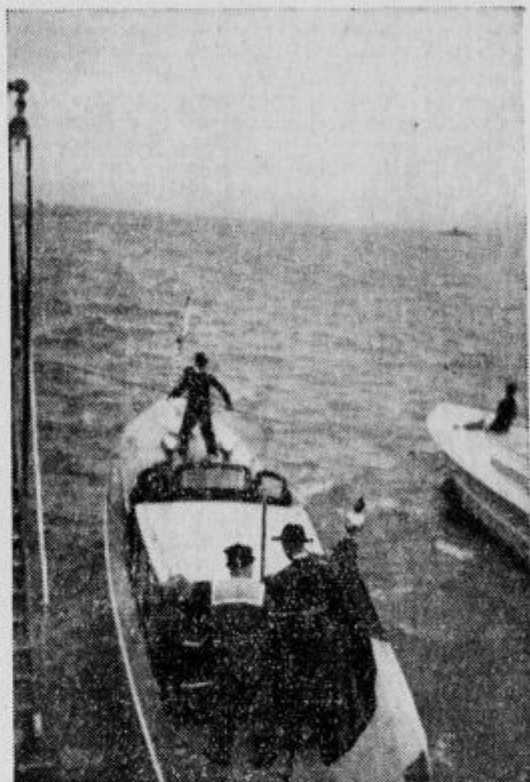
Pojavil se je velik luksuzni parnik iz smeri Napoli, hkratu, ko smo zagledali obalo Sardinije. Ko smo zagledali okrog 20 bele žarke svetilnika ožine Bonifaccio, med Sardinijo in Korziko, je luksuzni parnik zaplul pred nami v kanal. Morje se je polagoma umirilo, a kakor hitro smo zapluli v Lionsko morje, se je nebo začelo jasiti.

9. oktobra smo imeli lepo in vedro vreme, solnce je vzklo. Vsa posadka je bila dobre volje, kajti najtežji del vožnje je bil za nami. Začelo se je snajenje ladje, ki je bila

posuta s soljo kakor z belim kristalom. Tudi obleke, ki so bile od posušene slane vode vse sive, smo pridno krtačili ter se pripravljali na svečani vohod v Marseille.

Pozdrav francoskega brodogoja

Okrog 10.30 dopoldne so se daleč na obzorju pokazali trije obrisi treh francoskih rušilcev, ki so prinašali našemu vladarju prve pozdrave Francije. Se kakšno miljo oddaljeni od nas so začeli streljati častni salut Nj. Vel. kralju Aleksandru I., nato pa se

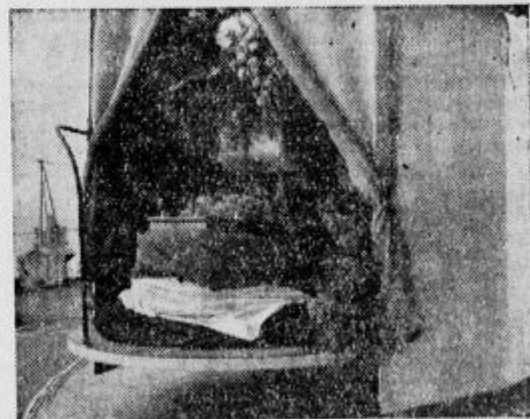

Na francoskem motornem čolnu se pelje kralj na obalo v Marseille

se okrenili ter nas spremljali z desne strani. Prav tako je bilo tudi z drugo trojico rušilcev, ki nam je prišla nasproti okrog 11.30. Ob 13 smo zagledali francosko obalo. Tri eskadrala — vsega kakih 25 hidro-avijonov — med njimi bombarderji težke kategorije — ki so priletele iz Toulona in deloma iz Marseille, so začele krožiti nad »Dubrovnikom«. Kralj je ob tem prizoru stal na krmu ter sprejemal to počastitev. Tako veličastno spremljani po zraku in na vodi, smo rezali s hitrostjo 25 morskih milj na uro (1 milja = 1852 m) valovje nemirnega Lionskega morja. Standarta Nj. Vel., ki se je ponosno vila na vrhu prednjega jambora, je bila burja tako močno raztrgala, da je visel rob zastave v trakovih, ki so plapolali v vetru. Pluli smo naravnost proti Marseilleu.

V marsejski luki

Polagoma se je začela obala deliti v manjše otoke, mahoma smo zagledali na visokem hribu med skalami imenitno zgrajeno cerkev Marije Pomočnice Marseilleu, kjer po starih navadah pomorščaki darujejo prižgano svečo pred prvim potovanjem ali pred daljšo vožnjo. Zapluli smo z vsem sijajem v znamenito luko Marseille. Na določenem mestu se je spustilo veliko sidro in »Dubrovnik« je obstal pred lukom, obdan od francoskega brodogoja, ki je sestajalo iz križark Colbert in Foch, šestih rušilcev, devetih podmornic in ene eskadrole aeroplanov. V pisani zmedi so krožile barke, motorni čolni ter najraznovrstnejša druga vozila okrog naše ladje, a novinarji in filmski reporterji so imeli polne roke posla.

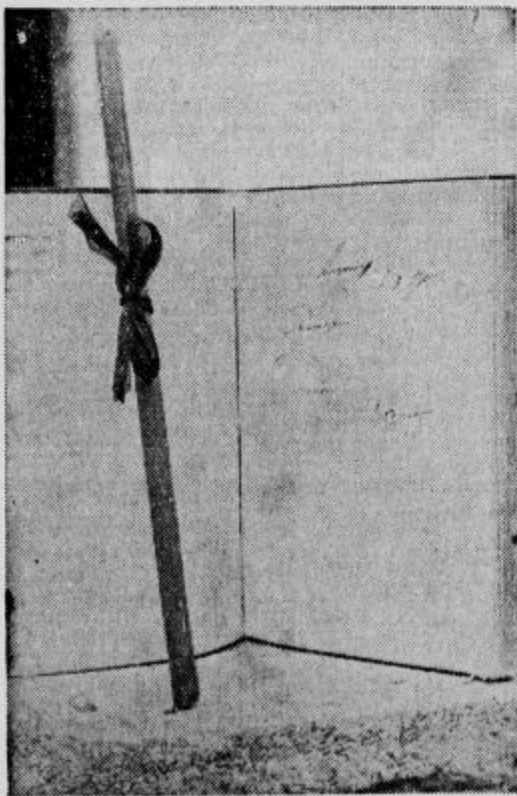
Mrtvaški oder s krsto kralja Aleksandra I. v ščitniku topa

Kralj Aleksander se izkrci

Tedaj je kralj sprejel poleg drugih osebnosti francoske republike zlasti francoskega zunanjega ministra Barthouja. Po kratkem pozdravu je kralj zapustil naš ponosni »Dubrovnik« in s tem jugoslovanska tla. Stopil je krasen francoski motorni čoln, ki je vil jugoslovansko zastavo. Pri »robnem pozdravu« z glasnim petkratnim »hurra« pozdravljen od svojih mornarjev, je kralj, odzdravljaje z roko, odplul proti obali, na Quai des Belges v »Vieux portu«.

Burja je začela ostreje žvižgati, ko da hoče povedati nekaj hudega. Sicer solnčni Marseille se je pokazal v svojem poznojesenskem sijaju. R-u-u-m — težka veriga sidra zagrmí, vsa ladja se strese in z obale posveti s krvavo-rdečimi žarki svetilnik, nad vhom v luko.

Razglašeno je bilo, da bomo smeli na kopno. V najlepšem razpoloženju smo se začeli pripravljati na izhod. Zapisoval sem imena tistih, ki so želeli na kopno, v veseljem vrvežu je bila vsa ladja — konec strahot vi-

Sveča, ki jo je kralj pred odhodom prižgal v cerkvi sv. Savina, ter podpisi v romarski knjigi: Aleksander, 6. X. 1934, Marija, Pavle, Olga

harnega potovanja — srečen pristanek — zdaj pa: vesel oddih.

Mahoma je po ladji čudno završalo. Podčastniki so stikali glave, od prepadenih obrazov se je širila od skupine do skupine ogorčena beseda:

Atentat

Sprva nihče ni vedel ničesar določenega, na smrt kralja ni mislil nihče. Povelje: Nihče ne pojde na kopno. Vprašam tovariša — signalista, ali kaj ve. Odvrnil mi je: pravkar sem dal iz skladišča največjo in najlepšo standardo ter našo zastavo. Postalo mi je jasno: kralj je postal žrtev atentata...

Nato smo videli, da se je spustila zastava na pol droga, a ladijska sirena je rjula v noč...

V paradnih uniformah oblečeni častniki so odrinili na kopno stražar mrtvega kralja.

Zlato rumeno sonce se je razlilo na marseški zaliv in čarobno ožarilo peneče se grebene valov na razburkanem morju. Med nami mornarji je vladalo tužno razpoloženje. Ob pol enajstih dopoldne je trobenta poklicala posadko na vaze, kmalu nato se je pokazalo sidro na valovitem površju morja in »Dubrovnik« je počasi zaplul v staro marseško luko — »vieux port«. Ko smo se približali obali, so nas objeli šumi avtomobilov in tramvajev, videli smo gestikuliranje ljudi in to se nas je čudno dojmilo. Kakor hitro so bili težki manevri pristanka končani, se je začelo pripravljanje za prenos krste s truplom junaškega kralja na ladjo. Z ladje smo videli s peskom posuti madež krvi na mestu, kjer je obležal zločinec...

Na desni in levi naše ladje sta stali kot častni straži francoski podmornici »Nautilus« in »Rubis«. Na krovih sta stali posadki podmornic v vrsti, v tipični uniformi francoske mornarice. S pomočjo francoskih civilnih in vojaških oblasti smo od obale do levega boka ladje napravili širok pontonski most ter ga okrasili z našimi in francoskimi zastavami. Promet na obali in po Canebière — ulici, v kateri se je bil izvršil atentat — je bil ustavljen. Prišla je vojaška godba, jezdeci in drugo francosko vojaštvo, ki se je postavilo v špalir in kordone. Vse je bilo pripravljeno za prenos krste na ladjo. Okrog 16. ko se je nad zapadom pokazalo sonce, se je bližal obali žalni spreved.

»Dubrovnik« sprejme mrtvega kralja

Najprej se je pojavil avto z Nj. Vel. kraljico Marijo in knezom Arzenom, za njima sta izstopila iz svojega avtomobila predsednik francoske republike Lebrun ter mornariški minister Pietri. Tretji je bil avtomobil »Samaritaine« s krsto, okrašen s 14 venci in rožami francoske zemlje. Godba je igrala jugoslovansko in francosko himno, ko so častniki »Dubrovnik« prenašali krsto na ladjo. Na ladji so krsto položili pod ščitnik velikega topa na ladijski kuni; prostor je bil okrašen z venci, ki so jih poklonile francoske oblasti.

Žalostno slovo

Kraljica Marija, vsa skrušena, je zapustila ladjo. Okrog 17. je sirena našega ponesnega »Dubrovnik« zatulila k odhodu. Počasi — pod umerjenimi udarci vijakov, je ladja izplula iz luke smrti.

Ljudstvo na obali, ki je gledalo, je stalo odkritih glav, ženske so se križale in tudi med nami mornarji se je marsikatero oko orosilo.

Pred Marseillem sta nas čakala francoski križarki »Colbert« in »Duquesne« ter rusilca »Gerfaut« in »Vantour«, določeni, da nas spremljajo v domovino. V temno rumeno žaru je zahajalo sonce, tiho je plul naš »Dubrovnik« v spremstvu francoskega brodograja v nastopajočo noč, da pripelje mrtvega kralja v naročje domovine.

Mrtvi kralj na poti v domovino

Vijaki so se vrteli z največjo hitrostjo tako da smo komaj občutili nemirnost razburkanega morja. Držali smo kurs precej ob francoski obali, tako da smo okrog 21 pluli mimo druge velike francoske luke Toulona. Močni reflektorji francoskega bojnega brodograja so metali velike snope belih žarkov proti temnemu nebu v obliki velikega svetlega križa, v znamenje sožalja. Gori, v visoki megleni daljavi so se svetli žarki zgubljali v eter. Že smo bili mimo toulonske luke, njene luči so nam zginele izpred oči in obdala nas je nemirna brezkončnost slanelega elementa.

Naslednji dan — 11. oktobra — nam je prinesel strašno burjo z visokimi penečimi se valovi, ki so časih dosegali višino 10 m. Ker je morje preplavljalo ladjo, smo pokrili topov ščitnik, v katerem je stala kraljeva krsta, s ponjavami. Dopoldne smo pluli proti Korziki, mimo Napoleonovega rodnega mesta Ajaccio. Krenili smo proti jugu ob divji korziki obali in dosegli okrog 9 dopoldne otožno Bonifaccio.

12. oktobra dopoldne se je prikazal na daljnem, od močne burje vedrem obzorju, zopet vulkan Stromboli, tokrat oblit od zlatega solca. Ura še ni bila 9, ko smo zaslišali ropot ter odhiteli na palubo. Nad nami je letel velik trimotorni italijanski potniški aeroplan. Spustil se je nizko nad ladjo, pozdravljalje krožil okrog nas, nato pa se spet vrnil proti celini.

Italijansko brodogrje izkaže zadnjo čast mrtvemu kralju

Opoldne smo pluli mimo Liparskih otokov ter se bližali mesinski otožini. Tisti hip, ko se nam je pokazala kopna zemlja južne Italije, smo zagledali kakšnih 8 km pred nam več ladij italijanske vojne mornarice. Sprejeli so nas kot stegonosec in voditelja flotile križarka »Alberto Duissard«, za njo štirje križarji in šest torpedovcev. Ko so prilič tik do nas, so ladje začele oddajati častni salut pokojnemu kralju. Potem se nam je priklopila vsa flota in v mesinsko otožino smo pripluli v spremstvu 15 ladij francoske in italijanske mornarice.

Tudi mesto Messina smo videli v lepšem vremenu kakor na poti v Francijo. Prav romantično je učinkovalo s svojimi bleščečimi se strehami. Na obali, kjer stoji velik pristaniški svetilnik, so zagrmeli topovi častne salve, sicer pa ni bilo videti nobenega človeka. Tišina pozno jesenskega popoldneva

nas je obhajala. Z umerjeno hitrostjo smo prepluli otožino in okrog 17. nas je vzel Sredozemsko morje na svoja krila.

Ko je sonce zahajalo za visoko in v gosto meglo skrito Etno, nas je italijanska flota pozdravila in odplula nazaj v svoje vode.

13. oktobra smo že bili v Jonskem morju, pod vedrim nebom, morje je bilo mirno, a daleč za nami je bilo videti penečo se cesto, ki sta jo bila zorala v morje ogromna vijaka našega »Dubrovnik«. S čudnimi občutki in žalostnim pričakovanjem smo nadaljevali pot proti domači deželi.

Žalosten pozdrav domovine

Jadran — kakor veselje se čuje ta beseda, ki nas spominja na vedro nebo, sinje morje in solčne obale ter na vence otokov v bujnim zelenilu. — Zvečer plove tiho, neslišno, naš rusilec proti divji romantični obali starega Dubrovnika. Tukaj so kot prvi v domovini pričakovali Dubrovčani svojega mrtvega kralja. Iz mesta se čuje zvonjenje cerkva, a po obalah in ogromnih starih trdnjavah stojijo množice ljudstva, molčeče, žalostno gledajo za počasi plovečo ladjo, na kateri se pelje truplo njega, ki se je šele pred nekaj dnevi podal na dolgo, težko pot, da pripravi svoji državi boljšo bodočnost. Tisočero malih luči je gorelo z drhtečimi plamenčki proti zvezdnatemu nebu — »Dubrovnik« plove dalje... Od vseh otokov prihajajo majhne ribiške barke na široko morje ter osvetljujejo zadnjo pot mrtvemu kralju.

Mirna noč se je počasi umikala žareči zori. Na vidu je naš Split, ki nas s težkim srcem pričakuje. Njegova razsvetljena obala nas pozdravlja iz daljave. Zdjaj nam prihajajo naši drugovi, naše bojne ladje nasproti. Na čelu je križarka »Dalmacija«, za njo kra-

ljevi brod »Zmaj«, potem minonosca »Labud« in »Sokol«, tri torpedovke in nazadnje borbena čolna »Uskok« in »Četnik«. Po zraku pribribrni eskadrila aeroplanov, ki nosijo na krilih dolge črne trakove. Iz lovorjavega listja spleteni venci padajo na našo ladjo, a posadke na vseh ladjah, ki nam prihajajo nasproti, so razvrščene na palubah, s pogledi uravnanimi na ščitnik topa na krmi našega rusilca, ki je z venci in zastavami pokrit.

Častni špalir angleških vojnih ladij pred Splitom

14. oktobra zjutraj ob 5. smo vpluli v splitsko pristanišče. Pred lukso so nas pozdravile velike angleške bojne ladje »Queen Elisabeth«, »Royal Sovereign« in »Revenge« ter veliki naš luksuzni parnik »Kraljica Marija«, a v pristanišču samem angleški rusilec »Keith«, »Voadicea«, »Boreas« in »Buldog«.

Pristali smo na pomol »Putnik« še v jutranjem žaru, grobna tišina nas je obhajala, samo zdaj pa zdaj se je oglasilo kakšno povelje. Vse mesto je tiho, obala in ulice so izpraznjene, a hiše v globoki črnini. Sredi pomola se dviga katafalk. Na štirih vogalih gorijo velike baklje. Po vsej obali se vrstijo visoki drogovi, raz katere se vijajo v jutranjem vetriču črne zastave. Sedaj se z zvenečim glasom oglašajo zvoni sv. Dujeta, zvonovi ostalih cerkva starodavnega Splita vpadajo. Bojno brodogrje, vsega 22 ladij, začne streljati častni salut...

Tako smo oddali domači zemlji kralja Jugoslovana Aleksandra I.

15. oktobra se je »Dubrovnik« vrnil v zeleno Boko Kotorsko, iz katere smo pred desetimi dnevi odhajali na veliko potovanje.

Popisal mornar Rudolf Marković.

Gozd v spomin kralja Aleksandra

Spominsko slavlje dalmatinskih planincev na Mosorju (1300 m)

Split, 5. nov. 1934.

V ranem jutru je zdrčalo včeraj pet velikih avtobusov proti soteski Mosorja. Nad 200 planincev se je podalo na skalnata pobočja sivih planin, da prisostvujejo žalni svečanosti pri planinskem Domu kraljice Marije.

Dasi je planinsko gibanje med tukajšnjim ljudstvom še v povojih, vendar ostrmi človek, ko zagleda skrbne markacije in dobra pota, ki so delo agilnih članov plan. društev. Pot na Mosor vodi po nerodovitnih tleh, mimo vasei, ki spominjajo po svoji revščini na Hercegovino in nudijo opazovalcu mnogo zanimivega.

Planinsko društvo Mosor si je nadelo težko nalogo: bodriti ljudstvo v ljubezni do prirode, graditi steze v težje dostopne gore in — po-

gozdovati pokrajino. Pod vodstvom svojega predsednika prof. Giromette so se zbrali včeraj splitski planinci na Mosorju, da se v molitvi in koristnem delu poklonijo spominu velikega kralja.

V verandi planinskega doma je bila najprej služba božja v staroslovenskem jeziku, nato pa je sledila svečanost pred domom, katero je končal predsednik s pozivom, naj vsakdo zasadi nekaj »borovčev« v spomin na pokojnega kralja, ki je toliko ljubil morje in Dalmacijo. Njegovemu pozivu so se odzvali turisti in kmetje, zlasti pa dijaštvo, in to zasadi vsa drevesca, ki so bila pripravljena. Kmalu za tem je začelo deževati, kakor da bi hotelo nebo zaliti mlada drevesa, ki naj rasejo v trajen spomin na žalostno jesen 1934.

Kaj pravite?

Globoka žalost je zajela ves naš narod in srce siehernega od nas se je skrčilo v boli ob izgubi, ki je zadela našo domovino. Strašna tragika marseškega atentata je odjeknila po vsem svetu in zamislil se je sleherni, ki že veruje v poslanstvo človeka. Čitali smo resnične in pošlene izraze sožalja vsega kulturnega sveta.

Čitali smo, da so v Pragi predvajali film o blagopokojnem kralju, o njegovem zmagoitem, nadejtem obisku v Franciji, o gnusnem atentatu in o turobno veličastnem povratku mrtvega vladarja v rodno grudo. Čitali smo tudi, kako globoko so Pražani doumleli svo tragično tega filma, kako so stoji počastili spomin kraljev ob filmu, ki ga je zaključila naša državna himna.

Tudi pri nas predvajajo sedaj v vodilnem ljubljanskem kinu film o pogrebnih svečanostih. Film učinkuje neposredno in ne potrebuje nobene reklame. Vidna je v njej vsa veličina izgube, pa tudi sila in dostojanstveni ponos našega naroda. Skoro brez paze pa se na platnu prikazuje naga telesa filmskih glav in ob razposajenem smehu se nas pita z nekim ameriškim kidem, ki je preracunav na najplehkejšo solzavost naše publike.

Kaj pravite, g. urednik, ali se vam zdj tako sočasnost primerna in ali ni škoda, da se vsaj eden od gospodar, ki imajo pri tem kinu glavno besedo, ni bil potrudil v Prago, da se vsaj z oči nagleda pietete, ki so jo pokazali ob taki priliki Pražani, če mu že tako pieteta ni prirojena? Kaj pravite?

Po zastarelih receptih zelo dvomljivo. Z

Aromatinom

pa sigurno dobre klobase.

Pogrešan planinec

Planinec g. Jože Jezeršek iz Šiške je odšel dne 27. oktobra v Kamniške planine in obljubil, da se vrne že pred praznikom Vseh svetih, vendar pa ga še sedaj ni domov, tako da so domači upravičeno v strahu, ali se ni morda ponesrečil v planinah. Bajje je bil zgovorjen z neko turistično družbo, vendar pa doma ne vedo nič natančnejšega. Svoje so prepričani, da bi se takoj javil, če bi odšel h kakemu prijatelju v Logarjevo dolino ali če bi se odločil daljša ostati v planinah, kjer je medtem nastopilo slabo vreme s snegom in viharjem. Ker se Jože do včeraj ni oglašil, so se svoji obrnili na tajništvo SPD v Kamniku, ki je obvestilo centralni odbor v Ljubljani. Ako Jožeta do danes dopoldne ne bo domov, bodo kamniški planinci organizirali ekspedicijo, da ga poišče. Menda je nameraval napraviti pot z Velike planine na Sedlo, kar pa je v sedanjem jesenskem času skoro nemogoče. Če bi kdo kaj vedel o usodi Jožeta Jezerška, naj sporoči na centralni odbor SPD v Ljubljani.

Velik vlom v Šmartnem pri Litiji

V nedeljo je šla 80 letna vdova po železničarju Reza Raspočnik ob pol 6 zjutraj k ev. maši v farno cerkev v Šmartnem, ki stoji nasproti njenega stanovanja. Ko je odšla od doma, slunuje že več let v prlični hišici na dvorišču peka Drčarja, je za seboj zaklenila vrata v stanovanje. Ko se je nato po pol 7 vrnila domov, ter je hotela s ključem odkleniti vrata, se ključ ni hotel zavrteti, ko je nato pritisnila na ključko, pa so se vrata sama od sebe odprla. Mislija je sprva, da je pozabila vrata zakleniti ter se zato ni vznemirila. Ko je pa okoli 9 hotela odkleniti velik kovčeg, v katerem je imela shranjen denar in druge vrednote, je z grozo opazila, da je pokrov kovčega dvignjen ter ključavnica pokvarjena. Takoj je ugotovila, da je iz kovčega zmanjkalo nekaj papirnatih vrečic, v katerih je imela shranjenih 7000 Din v bankovcih po 1000 in 100 Din, v suknji pa je imela v rokavu nekaj srebrnega denarja, ki je tudi izginil. Poleg te gotovine je vlomilec vzel tudi vso zlatino, uhane, vrezice in druge manjše stvari, tako, da trpi starica za najmanj 10.000 Din škode. Litjski orožniki, ki so bili pod vodstvom komandirja g. Rebernika takoj na licu mesta, so ugotovili, da je vlomilec izbral odsotnost Raspočnik, ter v temi z vitrom izbral vrata, z dletom pa dvignil pokrov pri kovčegu ter potem hitro izvršil svoj vlomilski posel. Nekateri so videli to južno pred vs. našo stali na oglu hiše nekega starejšega moža, suhe, srednje postave. Vsekakor pa je moral biti vlomilec prav dobro poučen, kaj hrani stara Raspočnikova denar in vrednosti, da je vlom tako hitro in precizno izvršil.

Koledar

Petek, 9. novembra: Teodor (Božidar), mučenec.

Osebnosti

— Poroka znanega sportnika. Kamniški sportnik Jože Bručan, državni rekord v teku na 10 km, se je poročil s Kamničanko gđe. Mijo Slabaj-novo. Bilo srečno!

Ostale vesti

— Razpisana je župnija Vuhred, in sicer do 16. decembra 1934.

— Šolski radio. Danes ob 11 ne bo šolske radijske oddaje, ker se vrši žalni obred ob mesecu smrti blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja ter je po komemoraciji dan šole prost.

— Pasji kontumace je razglašen v celim kamniškem okraju. V Vodiceh se je namreč pred kratkim pojavil sumljiv pes in ogrizel več oseb. Pes je bil črn in precej velik ter je zdaj neznano kam izginil.

— Debela pesa. V »Slovincu« sem nedavno bral, da je pridelal posestnik Černe Ivan v St. Ilju peso, ki tehtala 11.31 kg, druga 7.24 kg in tretja

Letos pričakujemo irdo zimo.

Razpošiljanje mineralne vode v mrazu je zvezano z veliko nevarnostjo, da pošiljka na potu ne zmrzne. Opozorjamo gg. trgovce, gosliničarje in privalnike, da se pravočasno oskrbe z

Radensko,

dokler ne nastopi mraz. Oni, ki Radenske še nimajo, naj zahtevajo cenik in dobavne pogoje ter naj vedo, da se dobro blago vedno lahko proda.

Uprava zdravilišča Slatina Radenci

6 kg. Ker sem dosegel jaz pri pridelavi pese še vse močnejši pridelek, sporočam, da sem pridelal »Mamut« in »Eckendorfer« peso, ki je vsaka tehtala po 15.30 kg, a po 12 kg, 9 kg in 7 kg jih je bilo na stotine. Iz 4 kg semena sem pridelal deset voz obrezane pese, to je okrog 100 centov, na 20 arih površine. Gnojil sem samo s hlevskim gnojem in polni enkrat z gnojnic. Okopana je bila pesa trikrat, liste pa sem obtrgal za krmljenje dvakrat. Sejal sem izvirno seme iz Poljske, ki sem ga kupil pri tvrdki Sever & Komp. v Ljubljani. — Strahl Matija, Zbigovci, p. Gornja Radgona.

— V Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine od 7. t. m. je objavljena naredba o ustanavljanju in ureditvi pogostinskih obratov, dalje »Naredba o premestitvi sedeža šenčurske občine«, Pravilnik o obrazcu potrdila o tem, da je kdo kmet, Pravilnik o spravljanju pregleda denarnih zavodov za odložitve plačila, sanacijo ali izventecajno likvidacijo in »Objave banske uprave o pobiranju obč. trošarin v l. 1934«.

— Proti zaprtju in hemeroidom, motenju v želodcu in črevih, oteklini jeter in vranice, bolečinam v hrbtu in križu, je krasno sredstvo naravna »Franz-Josef« grenčica, večkrat na dan zavžita. Zdravniške preizkušnje pri obolenjih spodnjih delov telesa so dognale, da učinkuje »Franz-Josef« voda zanesljivo razkrajajoče in vselej milo odvajalno.

— Ponesrečenci. V ljubljansko bolnišnico so pripeljali 34letnega delavca Ivana M. s Primskovega, ki je v samomorilnem namenu izpil večjo količino lizola. Po takojšnji zdravniški pomoči je M. sedaj izven nevarnosti. — V Cerknici se je pri nakladanju hlobov ponesrečil 64-letni delavec Anton Drenik. Na levo roko mu je padel težak hlobo in mu jo zmečkal. — V Doljem jezeru pri Cerknici je cirkularna raztrgala levo roko 20-letnemu delavcu Alojziju Braničiju.

— Posnemanja vredno. Zagrebška tiskovna Filip Deutsch je poklonila zagrebškimi socialnim in humanitarnim društvom 50 vagonov drv, da jih razdele med reveže zagrebškega mesta.

— Prepovedan tisk. Službene novine št. 248 objavljajo, da je državno tožilstvo v Zagrebu prepovedalo prodajati in razširjati št. 1. tiskopisa »Književna revija«, ki izhaja v Zagrebu.

— Čudodelni zdravnik. Okrajni načelnik v Ljubuškem v Dalmaciji je izdal oklic na prebivalstvo, v katerem opozarja, da je znanemu »čudodelnemu zdravniku« Sade Sadikoviću prepovedano zdraviti bolnike. Oklic je bil potreben, ker so bolniki iz mesta in okolice kar oblegali Sadikovičovo hišo. Sedaj so postavili pred hišo tega »čudodelnega« zdravnika policijsko stražo.

— Kraljevska banska uprava bo oddala popravilo streh in napravilo nove greznice v ženski kaznilnici v Begunjah. Ponudni pri-pomočki se dobijo pri tehničnem oddelku, Gledališka ul. 8, soba št. 33.

— Pri motnih prebave. železnih bolečinah, zgagi, slabosti glavobolu, migljanju oči, razdraženih živcev, nespanju, oslabelosti, nevolji do dela povzroči naravna »Franz-Josef« grenčica odprto telo in olajša krvni obtok.

— Jugoslovanska knjižnara. r. z. o. z. v Ljubljani priporoča sledeče knjige: Grüber: Heile mich. Herr! Ein Böhlein von Christus und den Kranken. 48 strani, nevez. 16 Din. Kastner: Tage der Einkehr. Osemndnevne duhovne vaje. 420 strani, vez. 90 Din. Kreuser: Die Kirche der geheimnisvollen Leib Christi. 48 strani, nevez. 6 Din. Lang: Katholische Männer. Eine Apologie in Lebensbildern. 181 strani, vez. 90 Din. Lang: Im Reich der Gnade. 177 strani, kart. 58 Din. Loehr: Jahr des Herrn. Das Mysterium Christi im Jahreskreis der Kirche. 292 strani, kart. 98 Din. Schilling: Das soziale Evangelium. 20 pridig za socialno katoliško gibanje. 204 strani, kart. 54 Din. Schryvers: Mein göttlicher Freund. 274 strani, vez. 80 Din. Schweizer: Selbsthingabe an Gott. 68 strani, kart. 8 Din. Solron: Glaube, Hoffnung und Liebe. Knjiga o bistvu krščanske pobožnosti. 201 str., kart. 64 Din. Stokums: Der Beruf zum Priestertum. Misli in razmišljanja za bogoslovce in duhovnike. 254 str., nevez. 70 Din. Sozialer Katechismus. Naris katoliškega družabnega nauka. 118 strani, kart. 20 Din.

— Cenj. čitatelje opozarjamo, da redno uživajo Radensko, ki je za zdravje nujno potrebna, pa istočasno izborna pijača.

— Železniška restavracija na postaji Perkovič-Slivno se odda v zakup. Ponudna dražba bo 30. novembra 1934. Pogoji in podatki se dobe na železn. postajah Perkovič-Slivno, Knin, Split in Šibenik ter v sobi 53 železniškega ravnateljstva v Zagrebu.

— Tramvaj usmrtil pismošmo. V ponedeljek popoldne je v Osijeku voz električne cestne železnice podrl delnarskega pismošmo Milana Devića. Dević je stal ravno na progi in pregledoval svojo torbo, v kateri je imel denar in nakaznice. Bil je v to tako zaverovan, da ni opazil tramvaja, ki je privozil zadaj za njim in ga podrl na tla. Pri tem je dobil pismošmo tako hude rane na glavi, da je čez pol ure izdihnil. Njegova smrt je zbudila v Osijeku veliko žalost, saj ga je kot delnarskega pismošmo, kateri posel je vršil že več let, poznalo vse mesto.

— Avto povozil solarja. V Generalnem Stolu pri Dugaresi se je pred šolskim poslopjem zgodila huda avtomobilska nesreča. Tam je nevaren ovinek. Prav ko so šolski otroci zapuščali šolo, je privozil osebni avtomobil karlovske pivovarne Na ovinku se je srečal s kmečkim vozom. Sofer, ki je vozil počasi in dovolj oprežno, ni mogel videti osemletnega Petra Magličića, ki je nenadoma pri-tekel mimo voza prav pred avtomobil, ki ga je povozil. Hudo ranjenega dečka so takoj prepeljali v bolnišnico, kjer so ga operirali, vendar ni dosti upanja, da bi ubogi deček ostal pri življenju.

— Pri obeleženosti vzbuja redna zdravila uporaba naravne »Franz-Josef« grenčice jako delovanje črevesa in dela telo vitko.

Liubljanske vesti:

Gradbena delavnost v pozni jeseni

Ljubljana, 8. nov.

Letos imamo milo jesen, čeprav nekoliko deževno, in kakor kaže, bo najbrže tudi zima prav mila. Lastovke so odletele letos tri tedne pozneje, kakor prejšnja leta, pa tudi drugi znaki govorijo za milo zimo. Razna projektirana javna dela, v prvi vrsti nadaljevanje regulacije Ljubljane, bi se mogla opraviti še o pravem času in tudi v zimskem času. Ta javna dela pa so iz nerazumljivih vzrokov odložena. Zato je treba le pozdraviti dejstvo, da se za sebnar gradbena akcija kljub pozni jeseni in bližajoči se zimi še ni ustavila. Med gradbenimi delavstvom vlada velika brezposelnost, zlasti, ker so v mesto pritisnili še podeželski delavci in delavci z juga, posebno iz Bosne. Razna gradbena dela, ki se sedaj kljub krizi in manj primernemu letnemu času še vrše, ne morejo zaposliti vsega delavstva. Zato so gradbeni delavci najbolj pogosti gostje borze dela in drugih delovnih posredovalnic.

Med graditelji, ki zida v jeseni poslopja, je le malo bolj podjetnih. Po večini se na jesen grade razne manjše stavbe, delajo se adaptacije in podobno. Mestni gradbeni urad je zadnje čase izdal znatno število uporabnih dovoljenj za poslopja, ki so se gradila pomladi in čez poletje in o katerih smo že v teku leta poročali, bolj malo pa novih stavbnih prijav.

Tako zida Marta Žužek, soproga odvjetnika, enonadstropno hišo na vogalu Pleteršnikove in Smoletove ulice (bežigrasjski okraj). Hiša bo ve-

ljala okoli 250.000 Din. — Okrajni sanitetni referent dr. Milan Papež gradi garažo in cestno ograjo v Langusovi ulici. — Mesarski podjetnik Franc Slamič gradi garažo na dvorišču svojega posestva na Gosposvetski cesti 6. — Tea dr. Zarnikova bo adaptirala in nadzidala svojo pritlično hišo na vogalu Gubčeve in Žibertove ulice za eno nadstropje ter jo obenem razširila. — Podjetje inž. Dukiča gradi sedaj štiri, do petnadstropno hišo v svojem bloku v Gajevi ulici. Višino hiše in končno število nadstropij bo po posebnih estetičnih vidikih odločila še posebna komisija. Ta zgradba sedaj naglo napreduje. — Anka Tuma bo adaptirala podstrešno stanovanje v Flignerjevi ulici. — Izvošček Franc Sturm gradi pritlično hišico v Rezinajski ulici (Kolezija). — V Cerkevni ulici adaptira Lojzka Ham svoj trgovski lokal. — Helena Grablovičeva bo adaptirala pritlične prostore svoje hiše na Miklošičevi cesti v gostilniške lokale. Tu otvori gostilniško vodo po ponosrečnem obrtniku Uraniču. — Soproga opernega ravnatelja Polića, Stelka Polićeva, bo zgradila v Gradiskem predmestju enonadstropno hišo v vrednosti 250.000 Din. — Emilia Janežičeva gradi v Janežičevi ulici enonadstropno hišo v vrednosti 150.000 Din. — Posestnik Franc Vidmar gradi ob Izanski cesti pritlično hišo. — V Gerbičevi ulici gradi leseno hišo Marija Šušteršičeva. Zasilno leseno hišo pa gradi v koloniji ob cesti dveh cesarjev Marija Jančar.

© Ljubljana uvaža vampe. Ena najbolj priljubljenih jedi v Ljubljani so vampi, ki jih ljubljanci jedo v najbolj različnih oblikah ter jih imajo radi za kosilo, večerjo, malico in celo za zajtrk. Kar ljubljanski mesarji pokoljejo živine, bi bilo premalo za vampe, kolikor jih ljubljana porabi. Zato izkazujejo podatki mestnega dohodarstvenega urada, da mora Ljubljana vsako leto uvoziti veliko množino svežih vampov za ljubljanske kuhinje. Vampe pa uvaža Ljubljana iz Maribora. Mariborčani baje nimajo vampov tako radi, da bi jih pojedli vse, kar jih pridobijo pri zakolu in jih radi odstopijo vampov lačni ljubljani. Poleg drugih stikov med obema mestoma je ta tudi važen. Šaj gre ljubezem skozi žleodec.

© Širjenje nemorale. Policija opaza zadnje čase, da se v mestu zopet zelo večja števila deklet nemoralnega poklica. Dasi je policija dosedaj že zelo mnogo teh žensk izgnala, oziroma izročila sodišču, vendar pa se pojavljajo vedno nove. Na jesen bože mladi ljudje z dežele v mesto in to veča zlo. Tako je te dni prijavil neki trgovec z juga, ki se je seznanil z neko tako žensko, da mu je ukradla približno tisoč dinarjev. Ni vedel o ženski drugega povedati, kakor zgolj njeno krstno ime, pa še za to ne ve, ali je pravo. Tudi po številnih drugih ovadbah in vedno novih nemoralnih aferah sklepa policija na nevarno širjenje tega zla.

Kaj je

Florida?

Ljubljana tuli ...

Ljubljana je danes brez dvoma najlepše in najbolj prijetno mesto na svetu; ne zaradi lepih hiš in zaradi popravljanih hodnikov (ki jih bodo baje popravljali samo do prihodnjih občinskih volitev), ampak zaradi ljubega mira, ki tako dobrodejno vpliva na razvane ljubljanske živce. Po kakršni nič več ne butajo bil arde krogle in nihče ni več v nevarnosti, da ga nekdo sune z dolgim drogom v nos, po gostilnah tudi ne sliši nikjer več velike in važne novice, da ima »pik štirideset« ali pa da ima »karo šnops«, in če hodiš tam okoli pošte, te nič več ne more razni zamorski »kulturšlagerji« z obrabljenih gramofonskih plošč — vse je lepo tiho in mirno in če bi še nekaj časa tako ostalo, bi lahko vse sanatorije za živčno bolne ljubljance zaprli.

Pa jih ne bodo! Ljubljana ima namreč še eno nadlofo, ki se ne bo dala zlahka zatreti. To so avtomobili z njihovimi »hupami«, ki so tako blagolasje in krepke, da bi bil svetopisemski Jette dal mnogo denarja zanje, če bi jih bil dobil pred obleganem mestu Jerihe, potem premočarji s svojimi piščalkami in pa — mi ponočniki.

V takih malih mestih, kakor v Londonu, v Parizu, v Berlinu, ki se z Ljubljano še ponoči ne dajo primerjati, so »hupanje« in živčevanje in tulenje je prav korenito odpravili. Mi v Ljubljani smo pa bolj napredni. — Ljubljance, ki si na naše avto, ni zadovoljen samo s tem, da se pelje, ampak zahteva, da morajo tudi drugi ljudje vedeti, da se »one« pelje; zato pa morajo vozači oznanjati tisto slavo vsemu mestu z najmočnejšim hupanjem. Kriz je seveda samo s tem, da so začeli tisti nesrečni fabrikanti izdelovati tudi avtomobile za prevoz gramozov in celo gnoj, tako da človek ne more prav vedeti, ali se vozi z avtomobilom »one«, mogočni gospod Ljubljance, ali pa — gnoj...

Če bi šlo pri nas vse tako, kakor bi moglo in tudi moralo iti, bi bilo »hupanje« že zdavnaj prepovedano!

»Hupati« bi smel kvečjemu vozač, ki ima čast voziti gospoda župana. Na tisti avto bi se pa že spodobilo pritrčiti vsaj 9 mogočnih trobent, vsaka za en angeljski kor, vozač bi moral pa biti obenem absolvent orglarske šole. To bi se spodobilo že zaradi avtoritete. Na avtomobile pa, s katerimi se vozijo še višji gospodje, naj bi pa postavili kar cel top, ampak pravi top, ki pošteno zagrm, ne kakšen možnarček, kjer še cimeta ne moreš zdrobiti.

Vse to pa je »pesem bodočnosti«. Dokler bo pa Ljubljana Ljubljana in Ljubljance Ljubljance, bo Ljubljana tulila in živčevala in krulila, da bo ves svet vedel, kje da smo!

Kamnik

Sprememba posesti. Kemperlovo hišo na Šutni je te dni kupil g. Hubert Bergant. Cenilna vrednost je bila 222.000 Din, hiša pa je bila prodana za 180 tisoč Din.

Maistrova spominska plošča. Napravo osnutka za spominsko ploščo na rojstni hiši generala Maistra je kamniški občinski odbor poveril rojaku k. parju g. Petru Lobodi. Dne 15. novembra bo sestanek in ogled, h kateremu so vabljene občinski odborniki, ki naj do takrat premislijo svoje predloge in pomisleke, da ne bo pozneje nepotrebnega kritiziranja.

Mariborske vesti:

Nova pridobitev muzeja

Mariborski muzej se je zopet obogatil z novimi pridobitvami. Te dni so pripeljali na velikem tovornem avtomobilu, ki so ga dala na razpolago Mestna podjetja, iz Šmarja pri Jelšah dragoceno gradivo iz tamošnjih rimskih izkoplin. Mariborski muzej je pridobil ceske, stukature, marmornate plošče, ostanke nekdanje centralne kurjave in še druge predmete, kateri označujejo rimsko stavarstvo v poslopju, ki ga je ugotovil in odkopal dr. Fran Longer. Kakor je »Slovenec« svoječasnoro poročal, sliči stavarstvo gradivo pompejanskemu in kaže na visoko blagostanje naših krajev v 3. stoletju po Kristusu. Za mariborski muzej pa imajo nove pridobitve še prav poseben pomen, ker je bilo v njem do sedaj podobno gradivo le pičlo zastopano. S to pridobitvijo je Muzejsko društvo v

Mariboru najlepše zaključilo letošnje delovno sezono, v kateri je med drugimi prazgodovinsko proučilo Pohorja med Betnavo in Pohorskim domom, pridobilo si je krasno zbirko srednjeveških jugoslovanskih novcev, izpopolnilo mariborsko narodopisno in cerkveno zbirko ter pripravilo vse za izdajo »Vodnika po muzeju«, katerega bo začelo izdajati s prihodnjim »Izvestjem«. — Poleg pomena pridobitve za kulturne vplive klasičnih krajev na našo krajino, so pridobljeni predmeti važni tudi iz narodopisnega vidika. Tako so zanimive kombinacije barv na ometih, ki nalikujejo barvam na naših narodnih skrinjah in omarah in podobno je tudi z motivi samimi. Nove pridobitve bodo gotovo še povečale privlačnost mariborskega muzeja ter mu pridobile novih obiskovalcev.

□ Mariborski grad — zatočišče društev in brezdomcev. Pri nakupu starega mariborskega gradu so nam na pristojnem mestu zatrjevali, da bomo že letošnji jesen imeli v grajskem poslopju magistrat. No, izgleda, da je do magistrata v gradu še daleč, pač pa smo dobili v starem grajskem poslopju sedaj nekako centralo za mariborska društva. Skoro vsa društva se trudijo, da bi dobila v gradu zatočišče. Morda jih mika izkušnjava, da ne bo občina preveč stroga pri terjanju najemnine za lokal? — Tako se je preselila v grajske sobane že mestna godba, poleg veseljih zvokov instrumentov pa odmeva ubrano petje pevskega zbora, ki se je zadnje dni vseli v grad. Prišla pa so še razna druga društva. Za prihodnjo sejo bo imel upravni odbor zopet cel kup takih prošelj. — Poleg društev so navali na grad sedaj še deložiranci. Zadnje dni je izgubilo več stanovalcev streho, ker pa niso vedeli kam se obrniti, so zapeljali svojo borno robo pod grajske oboke in sedaj prosijo občino, da jim da nekoliko boljše zatočišče v praznih sobah v gradu.

□ Zanimivosti iz mestne civilne matice. Na mestnem načelnstvu vodijo matične knjige prebivalcev, ki so brez konfesije ali nepriznanih veroizpovedi. V teh matičnih knjigah, ki datirajo iz prejšnjega stoletja, so marsikateri zanimivosti. Prvo civilno poroko smo imeli v Mariboru leta 1868. Zenin in nevesta sta bila iz zemlja iz Mühlhausna, ki je bil takrat še francosko mesto. Poročil ju je župan Reiser. Do prevrata je bilo v Mariboru samo 9 civilnih porok, po prevratu do danes pa 20. v 63 letih torej 29. Večina civilno poročenih pa so iz Nemčije in Madjarske. V Mariboru jih živi samo nekaj parov. V rojstno pokrajino, ki se vodi istotam, je vpisanih 20 otrok, med temi celo 3 Kitajci. Vidi se, da imajo družine civilnih poročenecv malo otrok! V mrtvaški knjigi je vpisanih 18 pokojnikov, med njimi zopet 1 Kitajec. Maribor se namreč lahko ponaša, da je imel prvo kitajsko kolonijo v Jugoslaviji. V mestu je živelo več kitajskih družin v letih 1928-29.

□ Novi drevoredi. V Smetanovi ul. so pričeli saditi v njenem severnem delu javorov drevored. Zasadili bodo letos še nekatere nove ulice z drevoredi. Skupno bodo tekom jeseni posadili 350 novih dreves. V par letih bo po mariborskih ulicah sence zopet dovolj!

□ Carinski dohodki v oktobru. Pri uvozu blaga je imela mariborska carinarnica v preteklem mesecu Din 5.633.460 dohodkov, pri izvozu Din 10.666.75, skupno torej Din 5 milijonov 644.216.75.

□ Obrtno gibanje. Meseca oktobra je bilo izbranih 7 obrtnih pravie, istočasno pa izdanih 23 novih. Po dolgem času presega zopet število izdanih obrtnih pravie izbrisanje. Ali naj bo to znak izboljšanja?

□ 25 novih žarnic že sveti po cestah radvanske občine. Razsvetljeni sta Nova in Burava vas ter cesta skozi Radvanje od gostilne Hoste do pekerske meje. Napolnjava cestne razsvetljave okoli Treh ribnikov je prav tako že končana. Mestno električno podjetje je sedaj pričelo s podaljšanjem elektrovida skozi Košake do Pekla in drugih naselij na periferiji občine Košaki. Mariborska okolica bo s temi deli temeljito elektrificirana.

□ Nočni požar na Pesnici. V Jelenčah, občina Pesnica, je pogorelo gospodarsko poslopje posestnika Avgusta Fraizmana. Poslopje stoji na samem, kakih 100 korakov od hiše. V pozni noči, ko so že vsi domači počivali, je videl mimoidoči popotnik, kako je švignil droben plamen s hleva, na mestu, kjer je stala lestva za dohod. V tistem trenutku je temna postava zdrknila po lestvi ter se izgubila v noč, in v naslednjih sekundah je že gorel hlev s polnim plamenom. Očividci je zbudil Fraizmanove, ki so zamaš poskušali gasiti ter so s težavo rešili samo živino. Zgorel je hlev z vso zalogo krme ter je škoda 155.000 Din, ki je tem občutnejša, ker ni bilo poslopje zavarovano. Sumijo, da je skušal kak tuji vandrovce prenočiti na samotnem hlevu, pa je po nerodnosti zažgal, ko je svetil z žgialico po senu.

□ Jugoslovanska strokovna zveza se je preselila iz III. v I. nadstropje, soba poleg

Celje

□ Ponovna licitacija za oddajo del pri regulaciji Savinje in pritokov bo pri okrajnem načelnstvu v Celju v ponedeljek, 26. novembra.

□ Čitalnica v Domu. Ljudska čitalnica bo v nedeljo, 11. novembra odprla v Domu v Samostanski ulici za svoje člane čitalnico, kjer bodo na razpolago različne revije in časopisi. Čitalnica bo odprta vsako nedeljo od 8 do 12 in priporočamo članstvu, da se je v velikem številu poslužuje.

□ Kaj bo z gledališko sezono. Med občinstvom vlada precejšnje zanimanje, ali bo tudi letošnje sezono gostovala v Celju ljubljanska drama. Ker se je po drugih mestih že začela gledališka sezona, zato mislimo, da bi bilo potrebno, da bi bili glede tega tudi v Celju na jasnem.

□ Redna seja mestnega sveta celjskega bo najbrž v petek, 16. novembra.

□ Vincencijeva konferenca ima zopet polne roke dela. Ponovno so se začeli nanjo obračati številni reveži za podporo. Zima je pred vrati in je pričakovati vedno več prosilcev. Vsak dan slišimo o novih redukcijah, zato se število tistih, zaradi katerih je Vincencijeva konferenca ustanovljena, vedno večja. Odbor se obrača na tem mestu do vseh dobrih src, da bi mu tudi v tej sezoni, kakor vedno, priskočila na pomoč in s tem pomagala lajšati bedo in gorje najrevnejših. Delovne člane pa prosimo, naj bi se redno udeleževali tedenskih sej.

knjižnice Delavske zbornice, Sodna ul. 9. Poslušaj vsak dan od 17. do 19. ure.

□ Stare cevi kot nove. Pri prelaganju plinovoda na promenadni poti na Aleksandrovi cesti so napravili prijetno odkritje, da so stare plinovodne cevi, ki izvirajo še iz časov, ko se je plinarna ustanovila, v najboljšem stanju. S cevi so samo odstranili zunanjo plast rje in jih znova impregnirajo ter polagajo v nov betoniran kanal.

□ Beg od doma. Zopet se je zgodil nov slučaj pobega. Z doma v Meteljkovi ulici 7 je pobegnil 11-letni sin ključavničarja Ferdinand Koban. Fant je izginil brez pravega vzroka že v terek opoldne ter ga še do danes ni nazaj. Sumijo, da se potepa po mestu. Takih mladih potepinov obojega spola, ki so pobegnili od doma, imamo v Mariboru v zadnjih tednih toliko, da bo treba temu vprašanju posvetiti resno pozornost tako doma, kakor v šoli.

□ V tovarni ob roko. V tekstilni tovarni Ehrlich v Jezdarski ulici se je ponesrečil 41-letni delavec Ivan Mere. Zlomil si je desno roko ter so ga morali prepeljati v bolnišnico.

Ptuj

Nočni telovajski napad. Ko je predvečernjim korakal 14letni krojaški vajenec Jakob Hojnik iz Ručanecv od svojega mojstra na svoj dom, ga je iz zasede neznanec iz puške ustrelil in ga hudo ranil na hrbtu.

Poroka. V prostirski cerkvi sta se poročila Martin Kokot, vinčar iz Zavrča, in Justina Kramberger, kuharica iz Ptuja. Obilo sreče!

Mestno poglavarstvo razglasa: V smislu člena 116 zakona o neposrednih davkih z dne 28. februarja 1928 je razgrnjen seznam o davčnih osnovah zavezancev, katerih predmeti se bodo razpravljali pred davčnim odborom, od 21. do vstetelega 24. novembra. Seznam je na vpogled med uradnimi urami pri mestnem poglavarstvu od 6. do 18. novembra.

Slovenska Bistrica

Te dni se je poslovil od nas sodnik g. Franjo Zührer, ki odhaja na svoje novo mesto sodnega predstojnika v Marenberku. Skoraj ves čas po vojni je služboval pri tukajšnjem okrajnem sodišču v vseh oddelkih in ga bomo le težko pogrešali. Kot sodnik je bil vedno strogo pravičen in objektivni, pomagal je povsod, kjer je le mogel, vsakomur, v kolikor mu je to v okviru zakonskih predpisov bilo mogoče in dopuščeno. S svojim predobrim srcem, s prirojenim mu vljudnostjo in pravicoljubnostjo si je pridobil pri našem prebivalstvu veliko spoštovanje in ljubezen ter mnogo prijateljev. Marenberškemu sodnemu okraju čestitamo na pridobitvi tako odličnega sodnega predstojnika, kateremu želimo na njegovem novem odgovornem mestu največjih uspehov, sreče in zadovoljstva.

Trbovlje

Adaptacija občinske hiralnice. Kakor je znano, je prejšnja občinska uprava prodala graščino za Savo v Hrastniku, kjer so se nahajali onemogli reveži. V Trbovljah se je nato zgradila nova izločilnica, prejšnja se je pa uporabila za hiralnico. Ker so pa prostori hiralnice premajhni za današnje razmere, v njej prebivajo namreč odrasli z otroci in bolniki skupno, je neobhodno potrebno, da se celotna stavba preuredi in razširi.

Cesta Trbovlje — Št. Pavel. Ta nova cesta, ki se gradi že tretje leto, razveseljuje napreduje. Končati je samo še spodnji del proti Št. Pavlu, kar bodo nadaljevali prihodnje leto. Še letos pa bo pri kmelji Kregarja nova cesta zvezana s staro in bodo v kratkem pričeli voziti že po novi cesti. Te nove ceste pač nihče ne bo bolj vesel kakor kmetje, ki prevažajo svoje poljske prideleke na trboveljski trg.

Ponovili bodo v nedeljo v Društvenem domu igro »Revček Andrejček, ker pri zadnji dobro uspeji predstavi mnogi niso dobili več vstopnic.

Razširitev Ljubljane proti Ježici

Ježica, 6. novembra.

Prvotni, takozvani minimalni načrt za razširitev pomenja ljubljanske mestne občine je sedaj nekoliko izpremenjen, v kolikor ta zadeva našo občino. V smislu prvotnega načrta bi šla nova meja od Smerketove ulice v Stožicah dalje ob progi kamniške železnice vse do vodovoda, kjer bi prekorajčila progo in od tam dalje šla proti Zapužam tako, da bi mestna meja zajela vodovod. Po spreminjenem načrtu pa meja ne bo šla več za kamniško progo, ampak bo potekala od Urbančka po Dunajski cesti do hiše krojaškega mojstra Golteza, kjer bo zavila nova meja med Goltezovo in Novakovo hišo pravokotno na kamniško progo, in sicer na točko, kjer bi že po prvotnem načrtu presekala kamniško železnico, odtod pa bo tekla dalje že po prej zamišljeni črti. Po prvotnem načrtu bi pod mestni pomenji pripadala samo takozvana Jerkova ulica, po novem načrtu pa bo prišla pod mestni pomenji vsa tukajšnja uradnašnja in delavska četrta, ki je nastala v povojnih letih. S to razdelitvijo je ustrezno, lahko rečemo, domala vsem, tako tistim, ki so najbolj želeli priti pod mesto, kakor tudi kmečkemu prebivalstvu, ki je proti spojitvi. V smislu tega spremenjenega načrta bo tedaj šla bodoča meja med mestno občino ljubljansko in novo ježensko, po številu prebivalstva precej okrnjeno občino Ježico. Načrt je, kakor smo informirani, definitivni in se, v kolikor zadeva našo občino, ne bo več spreminjal.

Matuška pred sodniki

„Da bi postal slaven“

Po 2000 let starem izgledu grškega Herostrata

Drugi dan razprave se je nadaljevalo zasliševanje obtoženega atentatorja Matuška, ki je trdil, da je od svoje mladosti bil veren in da je to, kar je storil, le njegova usoda.

Predsednik: »Ali mislite, da je resnično vernemu človeku dovolj, da moli in se križa?« Obtoženec: »Ne, ampak mora tako tudi živeti.« Predsednik: »Tako je. Ni dovolj, da se kdo dela pobožnega le na zunan, ampak mora biti pobožen tudi znotraj.« Matuška je nato razlagal, da je živel več časa v župniji Csantaver, kjer bi bil sedaj lahko že župnik: »Tam sem naredil prekrasen nebesni obok za cerkev in tam sem prižgal nezarensko zvezdo, da bi obsevala obliče mučnikov v Bia Torbagy...«

Predsednik: »Mi smo šele pri decembru l. 1930. Takrat še ni bilo mučnikov v Bia Torbagy.« Obtoženec: »Le pet stavkov bi rad spregovoril o teh mučnikih.« Predsednik: »Pozneje! Ali mislite, da je prav, če grmadite laž na laž, na drugi strani: se pa delate za vernega človeka? Zakaj pa ste nalogali svojo ženo in druge ljudi?« Obtoženec: »Ker sem se bal, da bi moja žena izvedela resnico, posebno pa zato, da bi dosegel večji ugled. Tudi to je bila moja usoda.« Predsednik: »Ne zabudite se vedno v to svojo usodo. Vi niste noben pobožen človek, če mislite, da se laž za družiti z vero.« Obtoženec: »Le zaradi večjega ugleda.«

Obtoženec nato pripoveduje, da je bil nekoč v župnišču v Csantaver pri župniku, ki ga imenuje verskega komunist. Predsednik: »Zakaj imenujete župnika s tem čudnim nazivom?« Obtoženec: »Ker je komunist v najlepšem smislu besede. Razdelil je svoje premoženje revežem ter zagovarjal misel ljubezni in bratstva. Njemu je bilo vseeno, ali je kdo kralj ali berač.« Predsednik: »Tam torej ste zopet videli Leona. Najbrž ste bili pijani.« Obtoženec: »Morda sem res pil, pijan pa nisem bil. V svojem stanovanju sem res videl Leona, ki je sedel na robu postelje. Zaklical mi je: »Kaj sem ti prerokoval pred 18 leti: Slaven moraš postati. Ti postaneš atentator, kakršen je Trocki, da boš mogel delavce pridobiti ter jih osvojiti za svojo versko komunistično sekto.« Tako mi je dejal Leon. Od tega trenutka naprej čutim, da sem atentator. Čutim, da sem pod vtisom te prikazni postal atentator. Ko sem se drugo jutro zbudil, sem sklenil postati atentator.«

Predsednik: »Ali vas vstati nič ne peče, da ste se odločili za tako dejanje?« Obtoženec: »Prav

nič. Prepričan sem bil, da sem storil nekaj poštenega.« Predsednik: »Ali vam vstati ne preprečuje ubijati?« Obtoženec: »Na to nisem mislil. Nisem mislil, da bi mogel biti pri tem kak človek ubit. Mislim sem le na to, da bodo potem časopisi pisali o meni kot o slavnem človeku.«

Zagovornik dr. Levai je na podlagi dosedanjega zasliševanja predlagal, naj sodišče pokliče tudi zdravniške izvedence, ki naj Matuško preiščejo ter ugotove, ali morda Matuška ni dober medij. Razjasniti je namreč treba, ali je Matuška medij, to se pravi človek, katerega kdo drugi lahko hipnotizira. Ako se to ugotovi, je mogoče, da je atentat v Bia Torbagy s svojo sugestijo na Matuško povzročil kdo drugi. Ta predlog je sodišče odklonilo, nato pa začelo zopet zasliševati obtoženca.

Predsednik: »V Budimpešti ste agentom naročili, naj za vas kupujejo zemljišča.« Obtoženec: »S tem sem hotel doseči, da bi se svojemu svaku zdel bolj imeniten.« Predsednik: »Nef S tem ste hoteli prikriti le svoje prave namene. Ljudje naj bi mislili, da kupujete zemljišča, vi bi pa medtem mirno pripravljali atentat na železnico. Pri ključavničarju ste naročili vijake, s katerimi bi odvijali in rahljali tračnice. Prinesli ste mu celo risbo, kakšni naj bodo ti vijaki.« Obtoženec: »Papir sem položil na žeblice in z nogo stopil nanj ter tako dobil odtis glavic.« Predsednik: »Čemu pa ste potrebovali staro obleko?« Obtoženec: »Da sem se na Dunaju lahko preoblekel in da bi me nihče ne spoznal, ko sem kupoval na starini staro železo v svoje namene. Na obraz sem si nalepil celo bombaž, da bi me res nihče ne spoznal. Potem sem si najel avto, s katerim naj bi nakupljene stvari odpeljal na kraj, kjer sem hotel izvršiti atentat.«

Zasliševanje obtoženca se še nadaljuje. Iz dosedanjih poročil, ki smo jih prinesli o njegovem zaslišanju, bi človek mogel posneti le dvoje: Ali je Matuška res nekoliko zmešan, ali pa je čudovito prepređen zločinec. Vsekakor je vsa ta obravnava zanimiva dušeslovna uganika, katero bo moralo rešiti budimpeštansko sodišče. Za danes bi pa opozorili radi le na obtoženčovo besedo o slavi in časopisih. Ali ni Herostrat že leta 365 pred Kristusovim rojstvom zažgal čudovito lepo svetišče Dijane efeške le zato, da bi postal slaven? Če bi Herostrat še danes živel, bi se po Matuškovem zgledu izgovarjal, da je to storil zato, da bi ga časopisi slavili. Ali si ta dva nista podobna?

Matuška pred sodniki

Včeraj smo obširno poročali, kako se zagovarja atentator Matuška, ki je povzročil smrt 22 ljudi ob železniškem atentatu pri Bia Torbagy. Matuška se dela, kakor da bi bil ali blazen ali pa kakor da bi ga bil kdo hipnotiziral. Sodišče pa tem njegovim prizadevanjem ne verjame. Matuškov zagovornik je predlagal, naj zdravnik pregleda obtoženca in ugotove, ali morda Matuška ni dober medij, torej tak človek, ki ga kdo drugi lahko hipnotizira. Sodišče pa je predlog odklonilo.

Dva profesorja potujeta ...

V Varšavi se je vršil kongres filozofov. Nanj je potoval profesor Cartoli iz Turina ter se je srečno pripeljal do Prage. V Pragi pa je vetopil drug gospod, ki se je predstavil za dr. Emleerja, ravnatelj praške vseučiliške knjižnice, ki je tudi potoval v Varšavo. In že se je začel zanimiv pogovor, ki ga nikakor ni hotelo biti konec. Vlak je medtem privozil na območje postaje ter tu dalj časa stal. Tam na oni strani je bila že Poljska, in tja sta odhitela oba profesorja v postajni bufet ter se ves čas živahno menila. Čas odhoda je prišel. Gospod Cartoli in gospod Emleer sta vetala. Bil je že zadnji čas, da odideta na vlak. Nastala pa je nepremagljiva ovira. Vsak izmed obeh gospodov je na vsak način hotel, da njegov sopotnik stopi naprej. »Prosim, šele za vami!« — »Ne! Prosim, jaz pojdem za vami!« Pri odprtih vratih postajne čakalnice sta si oba profesorja toliko časa delala komplimente, dokler ni vlak zažvižgal. Železničar je stopil v čakalnico in naznanil: »Gospoda, vlak že vozi!«

Kaj sedaj? Prtljaga je bila v vlaku. To še ni bila tako hudo, ker ju bo v Varšavi počakala. Ampak kongres se začne brez njiju. Zato sta najela avtotaksi, da bi ujela vlak. Res sta ga prehitela v Katowicah. Mudilo se je. Le nekaj minut časa je še do odhoda. Še prej je treba plačati avtomobil.

Državni uradniki morajo jesti gosjo pečenko

V Litvi goje silno mnogo gosi, katere izvažajo celo druge države. Zadnje čase pa je gosji izvoz zastal, gosi ostajajo doma in kmetje ne vedo, kaj bi z njimi. S tem vprašanjem se je začela pečati tudi litovska vlada ter sklenila več pripomočkov, med katerimi je prvi ta-le:

Državnim uradnikom se naroča, naj za svojo porabo kupujejo gosi. V ta namen je izdelan cel načrt. Po tem načrtu bo vsak uradnik dolžan kupiti za svojo mizo — v teku leta seveda — toliko gosi, kolikorkrat po eto litov plače ima. Če ima kdo 3000 litov mesečne plače, bo moral pač vsak dan jesti gosjo pečenko. Ker pa je plača najbrž manjša, bodo litovski uradniki — hvala Bogu — kak dan emali jesti tudi kaj drugega.

Vsak izmed obeh ga je hotel plačati; vsak je trdil, da je on kriv, da sta vlak zamudila. »Tega pa vendar ne, gospod tovariš, jaz sam sem kriv!« — »Nikakor ne vi, jaz sem ravno našel filozofsko vprašanje pozitivizma, vsled česar...« Še predno sta se zedinila, kdo bo plačal, jima je vlak drugič odpeljal. K sreči pa iz Katowic vozi več vlakov v Varšavo. Tako sta se prof. Cartoli in dr. Emleer srečno pripeljala v Varšavo, kjer se jima je učeni filozofski kongres med odmori pristrčno smejal.

Srbski glas o krizi naše srednje šole

(»Pravda« z dne 5. oktobra t. l.)

Jos. Westra klic v brošuri »Križa naše srednje šole« (izšli leta 1927 v založbi Društva prijateljev hum. gimnazije), naj za božjo voljo ne odpravljajo staroklasičnega pouka iz naše srednje šole kar odgoraj doli, kar s potezo peresa, ampak naj bi učna uprava vprašala — kakor so to naredili Čehi — z anketo strokovnjake in starše, ta klic je bil ostal res glas vpajočega v puščavi. Koliko tehtnih razlogov, podprtih z mnenjem odličnih mož (Bergson, Ziehlinski, Radoje Vrhovac, Drag. Anastasijević, M. Car, dr. Gjaia i. dr.), ki jih je g. W. zbral v svoji knjižici, je ostalo neuvaževanih.

Počasi prihaja spoznanje. V Sremskih Karlovcih (pred vojno je bila tam znamenita klasična gimnazija z ravnateljem R. Vrhovcem na čelu, a so jo po vojni spremenili v realno) so letos pred kratkim proslavljali 30letnico Srbskega Sokola. Ob tej priliki se je zbralo v mestu tudi mnogo bivših dijakov karlovške gimnazije, ki so zdaj vseuč. in srednjš. profesorji, pravniki, zdravniki, svečniki itd. In ti so se s soglasno sprejeli sledečo resolucijo (označba s črkami je poročevalčeva): »Karlovška gimnazija bodi zopet klasična (torej z latinščino in grščino); ne bi pa nič škodilo, če bi se tudi nekatere druge realne pripreme v klasične. Razlogi za to zahtevo so: a) Klasična gimnazija je božji bram, v katerem se vrši bogoslužje heroizma (junaštva); da bo mogla Jugoslavija tem uspešneje vztrajati v borbi za obstanek in zmaganje, ji je namreč treba kulta heroizma; b) treba ji je vežbe volje, npravnosti (moralne) in duha; c) treba ji je sloge bratov v ideji in ideologiji; d) treba je harmonične izobrazbe mladine; e) treba ji je iskonske (radikalne) genetične (kakšna je ta?) snage (moči); e) treba ji je pravega krščanstva.

Lev na slanike. Slika iz luke v Severnem morju, kjer sedaj nalagajo ogromne množine slanikov in jih razpošiljajo po vsem svetu

Smrt nemškega vohuna

Zadnjič smo prinesli sliko in kratek pop's konca nemškega vohuna, mornariškega nadporočnika Karla Hansa Lodija, ki je bil 6. novembra 1914 na Angleškem ustreljen. Lodi je bil nemški mornariški nadporočnik v rezervi ter je ob izbruhu vojne opravljal službo kapitana na trgovskem parniku paroplovne družbe »Hapag«. Ob izbruhu vojne je njegov parnik plul v norveških vodah. Lodi se ni več vrnil v Nemčijo, ker ga je že v Oslu čakalo povelje, naj nemudoma odrine na svojoc fronto.

Kmalu potem se je v Edinburgu na Angleškem izkrcal čudaški Američan mr. Inglis, ki je imel pravičen potni list angleškega zunanjega ministrstva. Mr. Inglis je bil premožen, pa nekoliko ekcentričen ameriški popotnik, ki se je pravkar iz Berlina vračal v Ameriko. V Edinburgu pa se je ustavil za dalj časa. Tu je obiskal kavarne, bral časnike, hodil v pristanišče, občudoval angleške vojne ladje, klepetal in popival z angleškimi mornarji. Njegova edina skrb je bila le — bolni sorodnik, katerega je bolnega zapustil v Oslu. Temu sorodniku je vsak dan pošiljal brzojavke in bolnik Johnson mu je vsak dan odgovarjal — tudi brzojavno Mr. Inglis je spraševal, kako se bolezen obrača. Sorodnik Johnson mu je pa odgovarjal, da gre bolje ali slabše. Na to brzojavno dopisovanje so takoj postale pozorne angleške oblasti.

Mr. Inglis pa je bil tudi navdušen kolesar. S svojim kolesom se je večkrat vozil v Portsmouth in v Liverpool, kjer so predelavali angleške tovrne parnike v pomožne križarke, ter v Hull in Rosy, kjer je bilo zbirališče angleškega vojnega brodogradnje. Tudi s tem popotovanjem je mr. Inglis obrnil nase pozornost angleške poizvedovalne službe. To je začutil tudi mr. Inglis sam. Zato je postal previdnejši. Nič več ni kolesaril, ampak je raje ostajal v Londonu, se tukaj zanimal za angleške

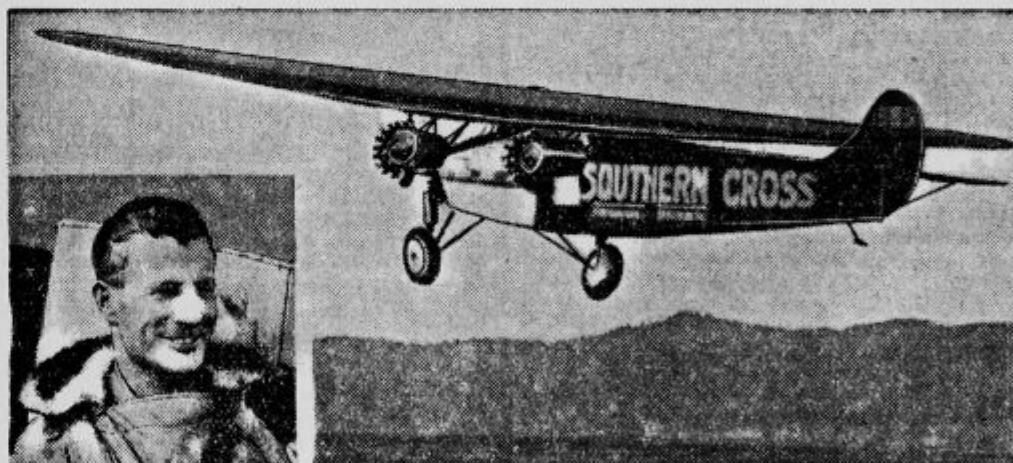
ukrepe proti napadom nemških Zeppelinov ter — zbiral stare znamke.

Mr. Inglis je bil namreč hudo navdušen filatelista. Cele zvezke starih znamk je v zameno pošiljal v Oslo, Stockholm ali v Amsterdam, odkoder so mu ondodni njegovi filatelistični prijatelji pošiljali v zameno druge dragocene znamke. Kajpada so vse te znamke bile prilepljene po določenem in le prejemniku znanem sistemu. Toda angleška tajna poizvedovalna služba je kmalu zasledila tudi to nedolžno delovanje g. Inglisa, kar je ta tudi kmalu opazil. Toda zbegati se ni dal. Kot odločen Američan je stopil naravnost v levji brlog, naravnost do šefa angleške protivohunske organizacije in policije, do londonskega policijskega predsednika. Njemu se je ogorčeno pritožil, da angleške oblasti njega, nedolžnega Američana, tako po krivici zasledujejo. Ves ogorčen je g. Inglis zapustil London ter se preselil v Queenstown, ki je slučajno glavna luka na Irskem.

Tu pa je mr. Inglisa doletela zla usoda. Angleška policija ga je prišla in mu dokazala, da on ni mr. Inglis, ampak nemški nadporočnik Lodi, ki je ves čas vohunil za Nemčijo. Lodi ni tajil, ampak vse priznal. Kajti London je vsa njegova poročila in brzojavke vjel ter jih razvozljaj, tako, da so mu pokazali točne prepise vseh poročil, ki jih je pošiljal svojim predstojnikom v Nemčijo. Angleško vojaško sodišče ga je obsodilo na smrt. Ko je poveljnik ječe Tower stopil v njegovo celico, da Lodija odpelje na morišče, mu je Lodi dejal: »Mislim, da vohunu ne boste hoteli podati roke.« »Nato pa je Anglež odgovoril: »Ne! Vohunu ne dam roke, pač pa pogumnemu možu.«

V Nemčiji so izvedeli za njegovo smrt, ki ga je doletela 6. novembra 1914, šele meseca januarja leta 1915.

Zarubljeno letalo

Sloveči avstralski letalec Kingsford-Smith (v okviru na levi) je med hudimi viharji junaško prelel Tihi ocean, kakor smo že poročali. Ko pa je priletel v Kalifornijo, kjer je upal, da ga bodo sprejeli kot zmagovalca in junaka, je bil hudo presenečen. Na letališču ga je poleg častilcev čakal tudi sodni eksekutor, ki mu je zarubil letalo zaradi 2750 dolarjev, katere je letalec dolžan

O tej resoluciji obširno govori Vlado Babič v uvodniku »Pravde« (5. okt.) pod naslovom: »Jedan krupni problem srednje šole.« Clankar se najprej čudi, kako da je v resoluciji prišlo tudi krščanstvo, češ, kako naj oba, antika in krščanstvo, harmonično vzgajata mladino. K temu pripominjamo mi: Resolucija povsem upravičeno vidi v antiki kaipot h krščanstvu; namestu vsega drugega naj omenimo samo življenjsko delo Ziehlinskega, ki s brezprimerno učenostjo dokazuje, da je bila antika v nekaterih ozirih celo boljša priprava na nauk Kristusov, kakor pa judovstvo. Kako pa krščanstvo pomaga harmonično v zvezi z antiko vzgajati, je pa seveda drugo vprašanje, ki ga resolucija najbrž ni imela v mislih.

Ker podpisniki resolucije niso svojih razlogov utemeljili, jih skuša clankar — vsaj deloma — navesti. Najprej navaja vzroke, zakaj so proti koncu 19. stoletja začeli omejevati in krčiti klasični pouk: razvoj tehnike, prirodoslovja je zase zahteval čimdalje več ur; doba romantike je više cenila materinsko, narodno slovnost; pristaši socializma so videli v klasični gimnaziji gosposko šolo, ki je v korist kapitalizmu, odvrčajoč mladini pogled od trpke sedanosti v zaslanjeno starodavnost; sploh gleda naša doba na praktično korist pouka, ki je pa v »mrtvih« jezikih nikakor ne more najti; končno in do srede 19. stoletja, ampak se boré samó za ravnopravnost teh gimnazij; ne zahtevajo več formalnega znanja klas. jezikov (da bi n. pr. mladina znala latinski govoriti, kakor se je to v resnici dosegalo do l. 1849), ampak toliko, da z uspehom zasledujejo razvoj (kontinuiteto) evropske kulture od Grkov preko Rimljanov do vseh evropskih narodov. Clankar nato deli zagovornike antike v dve veliki skupini: v skupino A, ki smatra latinščino in grščino za potrebno podlago resnični, harmonični

izobrazbi, ter skupino B, ki se zadovoljuje z latinščino, a to hoče imeti v vseh razredih, od prvega do osmega, ne pa samo — kakor je sedaj v realnih gimnazijah — od 5. do 8. razreda in še to po bore tri do štiri tedenske ure. V skupini B pa so zopet eni (a), ki so za dobro znanje latinščine zaradi učenja na univerzi (za pravo, za zgodovino, za filozofijo, za medicino, zgodovino umetnosti... treba iti ad fontes, do virov!), drugi (b) zaradi vrednosti antike za harmonično razvijanje vseh sposobnosti človekovih, za globlje umevanje (shvačanje) življenja, z eno besedo: za izoblikovanje popolnega, vseobsežnega človeka, za kar pa dobi mladina največ vzorov v antiki, in tretji (c), ker se z učenjem latinščine pridobi slog (stil) in logičnost mišle. Ja. Clankar citira filozofa Paulsena: »Ze laik vidi, da ga povsod obdaja latinščina; zato mora vsak, kdor hoče res umeiti sodobnost, vse razne znanstvene izraze, ki so grški ali latinski, poznati antiko.« Celo sovjeti zopet uvajajo latinščino zbog praktične koristi.

Končno pravi clankar: Prijatelji humanistične gimnazije zahtevajo, naj srednja šola dá popolneva človeka v Rusojevem smislu, t. j. sposobnega za vse poklice v življenju; takega človeka, globoko moralnega, z vsestranskim zanimanjem in voljo, služiti celoti, nahajamo pred vsem v antiki. In ker so ti vzorniki prikazani v klasični obliki, se še tem globlje dojmijo mladim src. Seveda je to oblika treba čitati v izvirniku, zakaj prevodi so — kakor trdi Herder — umetno cvetje brez vonja.

Zanimiv je ta glas iz Sremskih Karlovcev ozir. iz »Pravde«, dasi ne pové nič novega; tudi je v marsičem nejasen; znamenje je pa le, da se počasi vrača spoznanje.

Da je antika važna tudi za teologa, ne omenja clankar nikjer.

Čujemo, da bodo še ta mesec vsa tri društva »Prijateljev humanistične gimnazije« ministru prave predlagala, naj se na realnih gimnazijah prične s poukom latinščine že v prvem razredu (ne pa šele v petem!).

Gospodarstvo

Svetovni pridelek pšenice

Mednarodni kmetijski zavod v Rimu ceni letošnje svetovno letino pšenice brez Rusije na 889 milj. met stotov, dočim je znašala lani 987 milj. Evropska produkcija je ocenjena s 402 milj. stotov (1932/33 476 milij.). Svetovna letina pšenice je najslabša od leta 1924 sem, donos v izvoznih državah pa je celo nižji kot pred vojno.

Izvozne presežke ceni zavod na 274 milj. stotov, lani so znašali 326, predlanski pa 360 milj. met stotov. Izvozni presežek je ocenjen tako, da se zaloga dne 1. avgusta prišteje nova produkcija, odšteje pa poraba in minimum žitnih rezerv. V zadnjih 9 letih imamo letos najnižji izvozni presežek.

Po uvoznih potrebah bi se evropske uvozne države razdelile takole: 1. skupino tvorijo Španija, Estonija, Francija, Latvija, Portugalska in Švedska, te države ne bodo nič uvažale, dočim je v pretekli kampanji 1932/33 znašal njih uvoz 5,3 milij. stotov. Drugo skupino tvorijo: Nemčija, Avstrija, Grčija, Italija in Češkoslovaška, ki so v pretekli kampanji uvozile 7 milij. stotov, letos pa bo-

do morale znatno več. Saj se ceni samo za Češkoslovaško potreba na 4 milj. met stotov, za Nemčijo 5, Grčijo 3 in Avstrijo 4 milj. stotov, skupno torej 22 milj. Tretjo skupino pa tvorijo Anglija, Irska, Luksemburg in Belgija, Holandija, Švica, Danska in Norveška, ki sploh uvažajo stalno znatne količine pšenice. Zanimivo je, da baš te države izkazujejo v zadnjem letu največji dvig pšenice in zato ceni zavod njih potrebo samo na 93 milj. stotov.

Skupno se cenijo uvozne potrebe držav uvoznic na svetu na 166 milij. stotov, dočim znaša izvozni presežek izvoznih držav 96 milij. stotov. Zaradi tega je računali, da se bodo zaloge vsled tega zmanjšale za 70 milijonov stotov. — Stare zaloge so cenili na 1. avgusta 1934 milij. stotov in je torej pričakovati njih zmanjšanje na 108 milij. stotov dne 1. avgusta 1935. To pomeni znatno statistično izboljšanje na pšeničnem trgu, kar se bo gotovo poznalo tudi pri cenah na svetovnih trgih.

Automobil proti železnici

Gospodarska kriza, ki je povzročila na vseh področjih javnega in privatnega življenja toliko razdejavanja, ni prizanesla tudi ne železnicam. Človek, ki gleda preko današnjega stanja starih političnih, finančnih, gospodarskih in drugih omejitev, bi mislil, da tvorijo železnice, poleg ozkih melj, v katere je sicer zasebna podjetnost potisnjena, neko posebno izjemo, saj vendar vozijo vlaki po tirih, ki vežejo vse meje med sabo in se ne ozirajo na nikake omejitve. Ali, če malo natančneje proučimo finančno stanje katerekoli železnice, potem šele dobimo pravilnejšo sliko. Tesna povezanost železnic z gospodarskimi sistemi njihovih držav je pritegnila tudi železnice v isti položaj, v katerem se nahaja celokupno gospodarstvo dotičnih držav. Poleg te slike, katero nam nudi natančnejše proučevanje stanja železnic, spoznamo tudi z ozirom na njihov padajoči delež med ostalimi prometnimi sredstvi, da so železnice — odigrale svojo stoletno vlogo in da pripada dvajseto stoletje — avtomobilizmu. Mnogobrojne železniške družbe, tako n. pr. v Ameriki, Angliji, na Japonskem itd. so se že preusnavljale v avtomobilsko podjetja. Na mnogobrojevinih progah so izginile tračnice in pragi, kretine in ostale naprave. Čuvajnice in druga progovna poslopja so opuščene. Tam, kjer so nekdanji vozili vlaki, na istih progah, ki so danes asfaltirane, brže s 100 km hitrostjo — avtomobili: potniški in tovorni. Več kot polovica ameriških železniških prog je že spremenjena v avtomobilske proge. V znani italijanski reviji »Prospettive economiche« opisuje Giorgio Mortara to gigantno evolucijo prometnih sredstev in ocenjuje in avtomobilih vsega sveta na 300—350 milijard potniških kilometrov na avtomobilih in največ 250 do 300 milijard potniških kilometrov na železnicah vsega sveta. Te številke, čeprav so določene samo približno, ipak jasno govorijo o — bodočem prometnem sredstvu in o bodočnosti železnic. Železniške družbe so ta dejstva tudi same prav dobro razumele. Uvidele so prav dobro, da je napočil zadnji čas, da rešijo svoje glavne sile, da se presunjuje čimprej v avtomobilsko podjetja. Spoznale so, da je nemogoče vzdržati konkurenco s cenejšimi in hitrejšimi in udobnejšimi avtomobili in da zaradi teh treh prednosti avtomobila njihova borba ne bo imela uspeha. Režijski stroški na železnicah so znatno nižji od najnižje mere, a kljub temu so še daleč previsoki, da bi mogli računati na uspeh. Nadaljnja znižanja materialnih in personalnih izdatkov pa so nemogoča, ker bi sicer trpela varnost ljudi in blaga. Vzdrževanje prog je ena najtežjih postavk v izdatkih železnic, katere avtomobilska konkurenca ne beleži v svojih računih. Kako visoki so izdatki za vzdrževanje železniških prog, vidimo n. pr. po zneskih, ki so predvideni v to svrhu v proračunih. Tako je bilo n. pr. predvidenih v lanskem proračunu za vzdrževanje železniških prog 828,9 milj. Din ali za 1 km proge 89,129 Din. (Materialni in osebni izdatki za vzdrževanje prog in postajne službe.) Ako primerjamo samo izdatke za vzdrževanje prog, tedaj dobimo znesek 152,300.000 Din, ali okoli 15.200 Din na 1 km. Če primerjamo te zneske s celokupnim proračunom ministrstva zgradb, vidimo, da je predviden celokupen znesek proračuna n. pr. za proračunsko leto na 164,570.000 Din. V tej vsoti so pokrite vse potrebe tega ministrstva, vsi osebni in stvarni izdatki in tudi vsi izdatki za vzdrževanje državnih cest, zgradb itd.

Ako pregledamo načrte za zgradbo naših železnic (glej knjigo inž. Milenkovića, načelnika odeljenja za zgradbo novih železnic »Nova železniška mreža kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev«) in njih gradbene proračune, tedaj vidimo, da znaša proračunna vsota za zgradbo 3312 km novih železniških prog 7.812 milj. Din, od tega 1.851 milj. Din za tračnice, prage in ostale progovne naprave. S tem smo načeli poglavje v zgodovini naših železnic, katero ne dokazuje baš največje razumnosti in dalekovidnosti ljudi, ki so z nevedno roko posegali na polje narodnega gospodarstva. V tesni zvezi s tem, kar se dogaja danes v drugih državah na področju železnic, bi mogli sklepati na podlagi doseženih rezultatov v drugih državah, da je, z obzirom na razvoj prometnih sredstev, vsaka para, ki je investirana na novo v železnico, vržena v — vodo. Se celo narodno obrambni obzir odpačijo, ker je moderna armada motorizirana. V postev pridejo reke, kanali (v notranjosti) in ceste v prvi vrsti, in železnice šele v drugi vrsti. V narodno-gospodarskem pogledu zvezda Stefanžonova ugaša.

Nova ureditev romunskega uvoza

Te dni je romunski ministrski svet imel sejo, na kateri je sklepal o novem uvoznem režimu v Romuniji. Ker so ti sklepi značilni in so deloma novi v mednarodni trgovinski politiki, jih v izveščku navajamo.

Izvoz petroleja, žita in lesa se vsi lahko samo proti plačilu v prostih devizah. Uvoz sme znašati največ 40% vsega izvoza. Samo v okviru te kvote je možen uvoz. Odstotek uvoza iz posameznih držav določa trgovinsko ministrstvo v sporazumu z Narodno banko. Odpovedi in sklenitve trgovinskih pogodb se morajo izvršiti v okviru teh načel. Vsi zneski za do 1. novembra uvoženo blago se smatrajo za stare dolgovne. Plačilo blaga se lahko izvrši samo v 30 dneh po potrditvi uvoznih dovoljenj po Narodni banki. Po tem roku je pravica do dovoljenj deviz izgubljena in je treba novo uvožno dovoljenje. Ta ureditev izvoza velja od 1. novembra, dočim stopijo določila o uvozu v veljavo dne 15. novembra.

Trgovski tovariš: Ob stoletnici trg. zastopstva in trg. šole v Ljubljani. V svoji 10. številki, ki je vsa posvečena stoletnici stanovskega trgovskega zastopstva ter prve trgovske šole v Ljubljani, prinaša revija »Trgovski tovariš« več prispevkov, ki so zelo zanimivi za našo gospodarsko zgodovino. Vsebinsko: O dveh pomembnih stoletnicah (K. Soss, predsednik ljubljanskega trgovskega združenja), Petindvajsetletnica slovenske gremijalne šole ob stoletnici trg. šolstva (Albin Smrkolj, načelnik šol. odbora). Ob stoletnici zastopstva ljubljanskih trgovcev (dr. Rud. Andrejka). Prva trgovska šola v Ljubljani (Rud. Dostal). Ustroj in razvoj grem. trg. šole v Ljubljani (Ferdo Kadunjar). Pogled v preteklost ob stoletnici (Lojze Smuc, tajnik trg. združenja) in Doneski k priselitenemu problemu ljubljanskega trgovstva (dr. R. Andrejka). Številka je izšla v povečanem obsegu.

Izvoz sadja. Izvoz svežega sadja je sedaj v glavnem končan. Svežih sliv smo letos izvozili okoli 2000 vagonov, in sicer v Avstrijo 1030 vagonov, v CSR 530, na Poljsko 210 in v Švico 10 vagonov. Izvoz jabolk je zelo zastal. Zavod za pospeševanje zunanje trgovine namerava sedaj v kratkem sklicati konferenco izvoznikov sadja, da se proučijo napake, ki smo jih delali v teku izvozne sezone. Namerava pa tudi predložiti načrte za sistematično sodelovanje izvoznikov na zunanjih tržiščih. — Te dni se je začel izvoz suhih sliv in so že prispeli v Bosno številni inozemski trgovci.

Hranilniška razstava, ki je bila pretekli mesec v Brežicah, je dobro uspeła. Kot čujemo, jo nameravajo še ta mesec prirediti tudi v Ormožu v tamkajšnji občinski hranilnici. Od 1.—10. decembra pa bo razstava Zveze jugoslovanskih hranilnic v Mariboru v tamkajšnji mestni hranilnici. Na razstavi se bo predvajala tudi propagandni film za varčevanje in nalaganje prihrankov v naše denarne zavode.

Likvidacija. Ravnateljstvo Unije, splošne kreditne zadrage z o. z. v Zagrebu, sklicuje izredni občni zbor za 19. november 1934. Na dnevnem redu je razprava o predlogu ravnateljstva o likvidaciji ter volitve likvidatorjev.

Dobave. Ravn. drž. žel. v Ljubljani sprejema do 14. nov. t. l. ponudbe glede dobave raznega materiala (kabel, žica, izolatorji, črpalka itd. itd.). Pogoji so na vpogled pri stroj. odd. tega ravn. — Dne 10. nov. t. l. bo pri Komandi drav. div. obl. v Ljubljani licitacija slede dobave 84.000 kg fižola, 52.000 kg riža, 25.000 kg ješenjencev, 25.000 kg zdroba, 25.000 kg testenin, 10.000 kg evinjske masti, 1600 kg kave, 900 kg kavinskih konzerv, 2000 kg praženeča ječmena, 600 kg paprike, 3500 kg kisa in 260 kg čaja. Počijo so na vpogled pri isti komandi.

Nemško-holandski klinirski promet. Holandska vlada je odpovedala pretekli teden sporazum o plačilnem prometu z Nemčijo. Pogodba je stopila v veljavo 21. septembra in se razveljavila dne 15. novembra. Holandska vlada se je poslužila klavzule v pogodbi, ki pravi, da je odpoved mogoča, če niso dovolj upoštevani interesi holandske posredovalne trgovine.

Bojgarski tobačni monopol. Zaradi tobačnega monopola se neha produkcija zasebnih tovarov in prevzame nadaljno produkcijo državni monopol, ki bo reguliral produkcijo, predelavo in trgovino s tobakom. Inozemskim nakupovalcem monopol ne namerava delati težko. Monopol obeta postati zelo donosen. Pri špiritu cenijo donos monopola na letno najmanj 100 milijonov levov.

Borzo

Dne 8. novembra 1934.

Denar

Neizpremenjenosti so ostali tečaji Berlina, Bruslja in Curiha, narasla sta London in Trst, dočim so popustili tečaji Amsterdama, Newyorka, Pariza in Prage.

V zasebnem kliringu je danes na ljubljanski borzi ostal neizpremenjen avstrijski šilling: 8,10—8,20, dočim je na zagrebški borzi popustil 8,05 den. do 8,10 blago. Na belgijski borzi je notiral 8,07—8,17, grški boni v Zagrebu 28,9—29,60, v Belgradu pa 28,65—29,35. Angleški funt je v Zagrebu narasla na 230,35—231,95, v Belgradu pa na 231,20—232,80. Španska peseta v Zagrebu 5,75 blago. Madjarski pengő v Belgradu 9,75 blago.

Ljubljana. Amsterdam 2301,51—2312,87. Berlin 1365,69—1376,49. Bruselj 795,79—799,73. Curih 1108,35—1118,85. London 170,14—171,74. Newyork 3374,94—3403,20. Pariz 224,10—225,22. Praga 142,01 do 142,87. Trst 290,68—293,08.

Promet za zagrebški borzi 31.632 Din. Curih. Pariz 20.215. London 15.375. Newyork 306,75. Bruselj 71,775. Milan 26,25. Madrid 41,90. Amsterdam 207,625. Berlin 123,50. Dunaj 72,85 (57,10). Stockholm 79,25. Oslo 77,25. Kopenhagen 68,60. Praga 12,82. Atene 2,92. Carigrad 2,49.

Vrednostni papirji

Tendenco za državne papirje je bila danes slaba in so tečajni več ali manj popustili. Posebno znatno je znižanje tečajev v Belgradu, kjer je šla škoda celo na 318 denar, podobno kot ostali papirji. Promet je oživel in je znašal na zagrebški borzi: vojna škoda 1000 kom., bežbuške obveznice 150.000 in 7% Bler. posojilo 600 dol. Nadalje je bilo zaključenih 200 delnic Priv. agrarne banke.

Ljubljana. 7% inv. pos. 70,50, agrarji 40—41, vojna škoda 320—322, begl. obv. 54—55, 8% Bler. pos. 59—60, 7% Bler. pos. 50—52, 7% pos. DHB 64—65.

Zagreb. Drž. papirji. 7% inv. pos. 70,50—71,50, agrarji 40—42, vojna škoda 321—325 (321, 325), 12, 322—324 (321, 322), 6% begl. obv. 53,50—54,50 (54), 8% Bler. pos. 59—64, 7% Bler. pos. 50—51 (51,25, 51,50, 51,75), 7% pos. DHB 62—70. — Delnice:

Sport

Mi hočemo smučati

Pripravljalne vaje - smučarska gimnastika

Zadnjič sem navedel par vaj, ki naj jih vadijo smučarji, danes bom pa dodal zopet nekaj novih, katerih naj se čitatelji v čitatelji kar nič ne ustrašijo, četudi so jih po prvih vajah malo bolele mišice. Opozorjam, da je treba delati odsele vse vaje, torej tiste, ki smo jih zadnjič objavili ter nove.

9. vaja. Iz temeljne stoji (t. j. stoji, v kateri sta stopali vzporedni ter za široko dvojnimi dlanmi oddaljeni drug od drugega), poskakuj visoko v zrak. Na vsak tretji poskok napravi v najvišji točki naslednje: a) nogi obdrži skupaj; b) nogi skriži (sl. 4); c) nogi močno raz- noži (sl. 5); d) desno nogo močno prednoži, levo zanoži ter obratno; e) z nogama mahni v levo, istotako z rokama v vzročenju, trup močno odkloni v levo in nasprotno (sl. 6); f) pri doskoku na tla prekrizaj nogi tako, da je pri enem doskoku spredaj leva in potem desna in potem začni vajo zopet od začetka. Vso vajo ponovi petkrat.

Slika 4.

Slika 5.

Slika 6.

Pri celi vaji moramo imeti zelo prožne noge ter mehka kolena, zlasti pri doskoku na tla. Od tal se odgarjamo čim višje ter šele v najvišji točki izvedemo zahtevani gib. Pri odzivu z nogami si pomagamo tudi z rokama, ki ju držimo nalahko pokrčeni v komolcih.

10. vaja. Iz temeljne stoji podrazi nogi močno narazen, prsti nog so obrnjeni na notri (plug). Kolena upogni ter jih potisni naprej. Roki vleči mrtvo dol. V tem položaju nihal prožno gor in dol kakih petdesetkrat. (Glej sliko 7)

Nato pa prenesi težo telesa na desno nogo ter se nagni nanjo, trup pa zasukaš v levo. Nato ponovi vajo s to razliko, da prenesi težo telesa na levo nogo ter zasukaš trup v desno. Vsako vajo izvedi po desetkrat.

Zanimiva nogometna sezona našega ligaša

Naš predstavnik v liga tekmovalju ASK Primorje je zaradi nerazumljivega stava našega vrhovnega nogometnega foruma bil prisiljen na skraj popolno pavziranje.

V stremljenju, da obdrži svoje moštvo v kondiciji in da istosčasno nudi našemu občinstvu tekme s prvostopsnimi nasprotniki, se ni ustrašil rizika in je sklenil več gostovanj z renomiranimi jugoslovanskimi moštvi.

To nedeljo gostuje Gradjanski iz Karlova, prvak karlovačke skupine.

Gradjanskemu bo sledil »majstor« z morja — splitski Hajduk in zagrebški Hašk, tedaj moštvi, ki igra v naši državi najbolj kultiviran nogomet, ki je obema moštvoma priboril nedeljene simpatije vseh jugoslovanskih sportnih krogov.

Naš ligaš je sklenil s tem lepim programom (razume se, da bodo sledila gostovanja še drugih najboljših jugoslovanskih moštev), nuditi ne glede na velik riziko, prvostopsni sport, na vsem ljubljanskemu občinstvu pa leži, da ga v tem lepem stremljenju z velikim obiskom najboljši podpre. — V nedeljo nastopita v predtekmi, ki je prvenstvena, Mars in Svoboda, oba simpatična predstavnika ljubljanskega drugega razreda.

Hermes stopa v borbo podzveznih ligašev

V nedeljo ob 15 na igrišču Hermesa Hermes v Svoboda (Maribor), Predtekma ob 13.30.

Po daljšem presledku se v nedeljo otvori v Ljubljani jesenska sezona v podzvezni ligi.

Hermes, ki je pravkar končal jubilejne prireditve, je — kakor zgleđa — dobro pripravljen. Svoje akvizicije je deloma izpolnil s svežimi mlajšimi močmi, ki bodo prinesle v enajstoročnega prepotrebne duha in sil, ki bodo brez dvoma kos tečajnim nalogam, ki ga čakajo v jesenskih borbah.

Za svojega prvega nasprotnika v jesenski sezoni, na domačih tleh, mu je žreb določil agilne mariborske Svobodane, ki so pri nas prav za prav šele novinci, vendar pa vse kaže, po zadnjih rezultatih sodeč, da je mariborska enajstoročna nasprotnik, ki je nikakor ne gre podcenjevati. Res da presenečenja nikoli niso izključena, upamo in želimo pa, da nas bodo naši šiskarji v nedeljo povsem zadovoljili in dostojno varovali prestiž ljubljanskega sporta.

Narodna banka 4135 den. Priv. agr. banka 214 do 216 (214). Osj. sladk. tov. 120 den., Bečkerek sladk. tov. 750 bl., Osj. livarna 125 bl., Impex 50 den., Trboveljska 110 bl.

Belgrad. Drž. papirji: 7% inv. pos. 69—71, agrarji 39—40, vojna škoda 318—319 (321, 319), 6% begl. obv. 53,25—53,75 (53,60), 7% Bler. pos. 53,50 bl. — Delnice: Priv. agr. banka 210—211 (212, 210).

Žitni trg

Položaj na žitnem trgu je popolnoma miren in je v kupnji veliko mrtvilo. Konzum je posebno v naših krajih padel na minimum, kar je v zvezi z naraščajočim obubožanjem našega prebivalstva, ki porabi vedno manj kruha in se sedaj preživlja izključno le z doželnimi pridelki.

Vaja je velike važnosti za plug in zato je nikdar ne izvajamo dovolj. Tu je še prav posebej paziti, da stomo na celih stopalih ter da so prsti obrnjeni na not. Koleno morata biti zelo mehki in prožni in da res dovolj nihanjo gor in dol, roki pa držimo popolnoma mrtvi. Ko prenašamo težo telesa iz ene na drugo nogo, moramo vedno tako napraviti, da je res vsa teža na dotični nogi, kamor smo jo prenesli.

12. vaja. Levo nogo precej visoko prednoži, desno roko pa zaroči pred trupom — precej močno suni z levo nogo nazaj, z desnico pa v vzročenje gor in nazaj. Obenem izvede vzpon na desni nogi. Vajo ponovi nasprotno. Vsako vajo izvedi po desetkrat.

Pri tej vaji moramo imeti skoraj popolnoma mehko roko in nogo, s katero izvajamo določene gibe. Treba pa je izvajati enakomerno ter istosčasno z roko in nogo in s precej močnimi sunki, da se čim bolj pretegnemo.

12. vaja. Izvedi velik izpad (predkorak) z levo naprej (položaj za telemark, nogi vzporedni) desna noga na prstih pokrčena — v tem položaju trikrat prožno zanihamo ter nato poskočimo z desno naprej, z levo pa nazaj ter zopet trikrat zanihamo in zopet zamenjamo nogi. Vse to ponovimo desetkrat. (Glej sliko 8)

Obe nogi moramo imeti zelo prožni ter vzporedni. Da lažje obdržimo ravnotežje, si pomagamo z rokama, s katerima krilimo po potrebi v odročenju.

13. vaja. Izvedi nizek počep (nogi vzporedni) s oddaljeni druga od druge za široko dveh dlaní — nihal v nizkem počepu prav nalahno gor in dol.

Počep mora biti čim nižji ter moraš stati na celih stopalih. Koleno imej zelo mehki, nihati moraš zelo prožno. Roki daš v predročenje, da lažje vzdržiš ravnotežje.

14. vaja. Vaja na bradlji. Na sredi bradlje se vsedemo na eno lestvino tako, da gledamo proti drugi lestvini, nogi zatakemo pod to lestvino — nato se spuščamo počasi ter z vzročeno rokama nazaj in dol, pri čemer imamo križ močno uleknjen, potem se pa zopet počasi povrnemo v prvotni položaj. Vajo ponovimo petkrat. Potem pa izvedemo isto vajo zelo hitro.

Pri tej vaji moramo biti nekoliko opretni; čim hitreje moramo ves čas skozi nos. Roki imamo stegnjeni v vzročenju in volem, ko smo dosegli najnižji položaj pri zaklonu, moramo imeti vse telo, razen nog, popolnoma sproščeno-mehko. I. K-er.

Grafika : Jadran

Prvenstvene tekme II. razreda.

V nedeljo dopoldne ob 10 se bo odigrala na igrišču Primorja prvenstvena nogometna tekma med gorjimi kluboma, ki obeta biti ena najzanimivejših in napetih borb v vsem jesenskem tekmovalju. Grafika vodi od začetka tekmovalja na čelu tabele in bi ji eventualni poraz po Jadranu uničil nade na 1. mesto, medtem ko bi si Jadran z zmago nad Grafiko utrdil pozicijo v gornjem delu tabele. Oba kluba razpolagata z dobrimi močmi in sta znana po lepi in borbeni igri. — V slučaju lepega vremena bosta igrali predtekmo rezervi obeh klubov. Vstopnina je nizka in sicer: tribunski sedeži 6 Din, stojišča 4 Din, mladinske 2 Din. — Sportniki! Podpirajte stremljenja k napredku manjših klubov s čim večjim posetom tekem!

SK Grafika. Drveli ob 19 bo v klubskem prostoru nastanek nogometašev zaradi nedeljske tekme. — Ob 21 seja upravnega odbora.

SK Slova—SK Slovan. V nedeljo bo na novem igrišču SK Slovana za Kolinsko tovarno zanimiva drugorzredna prvenstvena tekma med SK Slova in SK Slovanom. Ker bo tekma vseskozi tipično prvenstvena borba za točko, zato bodo vsi prijatelji sporta v nedeljo napolnili na ljubljano igrišče SK Slovana. Vstopnina minimalna. Čas bo naknadno javljen.

SK Slovan. Vsi igralci, kateri imajo dvojno osemno, naj jo skupno dajo na izrežanje oddajo na vsemu gospodarstvu g. Martinčiču, ker je isti prevzel po se po bivšem gospodarstvu g. Fučka.

Kola jahatov in rovačev priloži ob ugodnem vremenu jutri skupno jahanje v terenu. Zbirališče na Linhartovi cesti ob 14.30.

Pojasnito smučarjen. — Od več strani sem dobil tozadevna vprašanja, da smučarji za potrebno, obzorožje vsemu potom čistošina. Kdo se sme udeleževati smučarske gimnastike SK Ilirije? Vstop je prost vankomur, kdor se zanima za smučsko gimnastiko in kdor hoče prirediti prvi sneg v kolikor toliko dobrih kondicij. — Kakšne so obveznosti udeležencev? Iz obiska udeležencev ne nastanejo nikake obveznosti, vabim pa vsakega, da se vpiše v smučsko sekcijo SK Ilirije ter tako vsi nekoliko — saj članarina je minimalna — podpre stremljenje sekcije ter ji pomaga kriti režijske stroške. Mišlim, da bo zvesti, da sta član sekcije, vabljajo v vas le zvesti, da sta bolj pozorni in stremljenjem naših volilnih smučarskih krogov. Tvoja — kot že rečeno — prednogi vpiše v sekcijo bi. Vabljamo so torej vsi oni, ki iz kateregakoli razloga doslej še niso prišli. — Golfo Pi. penabcher, načelnik smučske sekcije SK Ilirije.

Kalendarska zveza kraljevine Jugoslavije, podveza Maribor ima svoj redni letni občni zbor 18. novembra v dvorani hotela »Novi svet« v Mariboru, z začetkom ob 8.15. V primeru nezadostnega števila prisotnih članov, se vsi isti dan gro pozneje ob prisotnosti vsakega števila članstva. Na dnevnem redu so sledeče točke: Pozdrav predsednika, verifikacija glasov, poročila tajnika, blagajnika, nadzornega odbora in tehničnega referenta, absolutni upravnemu in nadzornemu odboru, volitve novega upravnega in nadzornega odbora, sk.čajnosti. Klub, ki do običnega zbraja ne bodo poravnali svojih obvez. napram zvezi in potrditvi v celoti, ne bodo imeli pravice do glasovanja ali biti izvoljeni v katerikoli odbor. — Za uravnavl odbor: predsednik Marko- vič Slavko, z. r. tajnik Strel Franjo, s. r.

Redek sportni jubilej. G. Barlovič, ponatarni branilec mariborskega SK Rapida in eden naših najboljših nogometašev in lahkoatletskih sportnikov, praznuje v nedeljo redki jubilej. Nastopil bo v tekmi Rapida proti ljubljanski Iliriji 300 točk za barve svojega kluba. Takega jubileja je dolga in praznovati noben sportnik pri nas. G. Barlovič iskreno čestitamo!

Nedeljski nogomet v Mariboru. V Mariboru bomo imeli v nedeljo zanimivo srečanje med starima rivaloma, domačim SK Rapidom in ljubljansko Ilirijo. — ISSK Maribor bo nastopil v Čakovcu proti tamošnjemu Čakovčemu SK. SK Zeleničar potuje v Celje na tekmo proti SK Celju. Svoboda pa bo imela vrač dan v Ljubljani, kjer se bo borila za točko s SK Hermosom.

DRAMA (Začetek ob 20)

Petek, 9. novembra: Zaprti.
Sobota, 10. novembra ob 15: *Mlinar in njegova žena*. D. Jaska predstava. Cene od 5 do 14 Din.
Nedelja, 11. novembra ob 11: *Snežnica*. Premiera. Otroška predstava. Zluzane cene. — Ob 15: *Migo, deklet z Montparnasa*. Izven. Izredno zluzane cene od 20 Din navzdol. — Ob 20: *Ortič*. Izven. Zluzane cene.

OPERA (Začetek ob 20)

Petek, 9. novembra: Zaprti.
Sobota, 10. novembra: *Manon*. Gostuje Andre Burdino iz Pariza. Izven.
Nedelja, 11. novembra ob 15: *Prodana nevesta*. Izven. Globoko zluzane cene od 30 Din navzdol.
Danes, 9. novembra, ostaneta drama in opera zaprti. Abonentni reda C bodo dobili svojo predstavo v ponedeljek, 12. novembra.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Petek, 9. novembra: Zaprti.
Sobota, 10. novembra: *Konflikt*. Red B.

Naznanila

Ljubljana

1. Današnji žalni koncert Glasbene Matice Ljubljanske v počastitev spomina blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, ki bo ob 20 v veliki uniojski dvorani, ima naslednji spored: Najprej sprogovori kratke spominke govor predsednik Glasbene Matice senator dr. Vladimir Kavčič, zatem zapoje pevski zbor Glasbene Matice pod vodstvom ravnatelja Polića Hristićev Opelo, ki je sestavljen iz desetih žalnih pevcev. Opelo je povojno delo znamenitega srbskega skladatelja in je posvečeno spomenu vseh padlih junakov v osvobodilnih bojih od leta 1912 do 1918. Drugi del koncerta izvaja združeni orkester Orkestralnega društva Glasbene Matice in državnega konservatorija, ki šteje 20 članov. Izvajajo se pod vodstvom dirigenta L. M. Škerjanca naslednje skladbe za godalni orkester: Adamič: *Žalna koračnica*, Sibelius: *Andante*, Čajkovski: *Elegija*, Adamič: *Na grobu*, Saint-Saens: *Prekladi*, Violino solo igra prof. Karlo Rupel. Vse skladbe so izredno primerne zaradi svoje resne umetniške vsebine za žalni koncert. Posledno še opozarjamo na tiskano besedilo sporeda. Vstopnice so v prodaji cel dan v knjižarni Glasbene Matice, od 19.30 dalje pa v veči preduniojsko dvorano. Občinstvo najljubše vabimo k žalnemu koncertu.

1. Zdrženje jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov — sekcija Ljubljana vabi člane in tehnično strokovno občinstvo k predavanju filmov o gradnji električnega daljnovoda čez St. Gotthard v nedeljo, dne 11. t. m. ob pol 9 dopoldne v »Matič« Vstopnice ni.
1. Kino *Kodeljevo*. Nocoj ob 20 premiera češkega filma *»Mlada srca«* — mlada ljubec, ki je na filmski razstavi v Benetkah dobil eno prvih nagrad. Izrajo: Vaša Jalovec, Jarmila Berankova, Jar. Vojta, Vojtova Mayerova, Režija: J. Rovinsky. Godba: Jožef Dobeš.
1. *Nonočno službo imajo lekarne*: mr. Sušnik, Maridig trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 4, in mr. Bohinec, Rimska cesta.

Drugi kraji

Domžale. V nedeljo, dne 11. t. m. ob 7 zvečer gostuje dramatični odsek »Pevskega društva Sneberje« Zadravca v Godbenem domu z Raupachovo žaloigro v petih dejanjih *»Mlinar in njegova žena«*. Vstopnice so v prodaji kakor običajno.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Petek, 9. novembra: 12.00 Plošče 12.50 Poročila 13.00 Čas, plošče 18.00 O smučanju (predava Dušan Podgornik) 18.20 Radijski orkester 18.40 Literarna ura (dr. Bogomir Magajna) 19.00 Nacionalna ura: Sletitev Srbov pod patriarhom Carncvičevim 19.35 Plošče 19.50 Jedilni list, program za soboto 20.00 Prenos iz Zagreba 22.00 Čas, poročila, Radijski orkester.

Drugi programi:

PETEK, 9. novembra: *Belgrad*: 19.00 Radijski orkester 20.30 *Zagreb*: 20.30 Zagrebški kvartet 21.00 Vokalni koncert 21.30 Zagrebški kvartet — *Dunaj*: 16.10 Iz dunajskih operet 17.25 Schillerjeve pesmi 19.30 Prenos opere 22.00 Radijski orkester 23.50 *Stramel* — *Budimpešta*: 17.30 Klavirska glasba 18.30 Koncert na cimbalu 19.50 Aida, opera, Verdi 23.10 *Oganska glasba* — *Milan-Trst*: 20.45 Pesta ura 21.45 Veseloigra — *Rim-Bari*: 20.45 Paganini, opereta, Lehar — *Praga*: 15.55 Orkestralni in vokalni koncert 17.00 Komorna glasba 19.10 Pesmi 19.35 Konec junaka, igra 20.40 *Danski koncert* 22.15 Plošče — *Bratislava*: 19.10 Orkestralni koncert — *Pariz*: 18.15 Klavir 20.15 Orkestralni in vokalni koncert 20.45 Plošča glasba — *Vsa Nemčija*: 20.15 O. Brehm, valček naravnost — *Berlin*: 21.30 *Moskva* — *Königsberg*: 21.10 Čajkovski: 4. simfonija v f-molu — *Hamburg*: 19.00 Vratilava 21.00 Kompozicije G. Vollerthuma — *Vratilava*: 19.00 Radijski orkester 21.00 Knjiga in narod, radijska pesnitev — *Lipsko*: 19.00 Godba na pihala 21.00 Filharmonični koncert — *Köln*: 19.40 Žalna koračnica iz 3. Beethovneve simfonije 21.00 Haydnov in Beethovnov koncert — *Frankfurt*: 18.45 Orkestralni koncert 21.00 Ura koračnic — *Stuttgart*: 21.00 Knjiga in narod, radijska pesnitev — *Monako*: 19.05 Kvartet v a-molu, Schubert 21.10 Muški ališala svečanost 21.30 Spominke ura za padle borece za svobodo — *Zürich*: 19.35 Redka glasba 21.10 *Liszt* o Lisztu, dvodeljanka — *Strasbourg*: 20.45 Prenos opere iz Turina.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 5 mm visoka pletina vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobne

Dva kroj. pomočnika za mešano delo — takoj sprejem. — Fr. Zalar, Višnja gora. (b)

Iščem za prodajo slik

Nj. Vel. kralja Petra II., za katero je izdano dovoljenje dvornega maršala in kraljevega namestnika v Beogradu, naklada od Zaklada Tiskare Narodnih novina v Zagrebu - sposobne potnike za Maribor in okoliš ter Koroško in Medimurje. A. Zorko, Maribor, Aleksandrova cesta 14. (b)

Denar

Posojila na vložne knjižice daje Slovenska banka. Ljubljana, Krekov trg 10

Pouk

Gospodične sprejem na dnevni in večerni pouk v šivanju perila. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12500. (u)

Objave

Svarilo Vsakogar, o katerem bom zvedel, da podtika kateremkoli mojih dejanj slabe namene, bom brezpošojno izročil sodišču. Komu sem za svoje korake odgovoren, vem sam brez vmešavanja raznih šušlajčev in obrekljivcev. Dr. P. Gotfrid Ploj.

Preklci

Izjavljam, da mi je gosp. Semenč Viktor, posestnik v Ljubljani, Privoz št. 13, vrnil po njegovi lastni volji 350 Din. Obenem se mu zahvaljujem za odstop tožbe radi žalivk in iste obžalujem. Jeločnik Valentina. (o)

Stanovanja

ODDAJO: Opremljena soba lepa, s posebnim vhomom, se odda s 15. novembrom. Bolgarska ul. 17. (s)

Kupimo

Sode za vino kupim. Takojšnje ponudbe na Prodnik Franc — Stahovica, Kamnik. (k)

Krojški šivalni stroj še dobro ohranjen, kupim. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12763. (k)

Posrestva

Droben oglas v »Slovenca« posrestvo ti hitro prodaj, če že ne z gotovim denarjem na kupca ti s knjižico da.

Pozor!

Enonadstropna zidana hiša, z nekaj ha zemlje, se zaradi preselitve prodaja za 50.000 Din. Potrebno 30.000 Din. Na Muti št. 57 — Ponudbe pod značko »Ugodno« št. 12763 upr. »Slovenca«. (p)

Sirite »Slovenca«!

Prodamo

Namočeno polenovko zopet dobite vsak petek pri I. Buzzolini, za škofijo. (l)

Usnjeni suknjiči pumparce — najboljši nakup A. Presker. Sv. Petra cesta 14.

Koruzno moko za krmo, koruzo, oves, pšenico, rž, a do in pr so dobite najceneje v Javnih skladiščih (Balkan) Tyrseva (Dunajska) c. 31 pri trvdki Fran Poganič d. o. z.

Kar ste z leti pokvarili z raznimi falzificiranimi grenčicami, zdravite z domačo, garantirano naravno Jordan grenčico, ki ima prijeten okus, z malo soda vode. Lastnik Rupp, Beograd, Kn. Mihajlova 16.

Cene govore Preproge: Perzija, Smyrna, Banyai, Angora, Piroit itd. najceneje pri »ČILIM« Pasaža neboštarka

Šivalni stroj za pogreznit, z okroglim čolnikom, poceni prodam. Dvorakova ulica 3. I. nadstropje, levo. (l)

Več voz gnoja imam naprodaj. F. Mrak. Vič 22. (l)

Izšla je

in se bo dobivala odslej skoro po vseh trgovinah

Družinska Pratika 1935

Krasi je lepo število slik v bakrotisku

Cena Din 5.—, po pošti 50 par več

Razprodajalci velik popust!

Segajte po njej, seznanjajte z njo svoje prijatelje!

PREMOG DRVA IN Karbo oaketi pri Iv. Schumi Dolenjska cesta Telefon štev 2951

STAREJSIM OSEBAM GRENIJO REVMATičNE BOLEČINE STAROST

Vsem, ki trpite na revmatizmu, bolečinah v kosteh, zbadanju, išiasu, zobobolu, glavobolu, se vam priporoča masaža Za masažo je »Alga« Masaža z »Algo« Vas krepi in osvežuje.

»Alga« se dobi povsod. 1 steklenica 14 Din. Reg. S. Br. 18117-32.

ZENINI!

NEVESTE!

V zakonu se vam obeta lepa, a zelo težka naloga, vzgoja Vaših otrok. Zato vam priporočamo knjigo:

Volc:

OTROK

I. in II. del

Poglavja o vzgoji, katera vam pomagajo, da dosežete lepe uspehe na vzgojnem polju.

Knjiga ima dva dela, v katerih vam podaja pisatelj točne smernice za vzgojo Vaše dece. Vse potrebno najdete v tej knjigi — kako odpravite otroku slabe lastnosti ter ga dovedete čez vse strmine življenja k vzvišenemu cilju, da postane pravi krščanski mož ali žena, kakršne tako nujno rabi slovenski narod.

Knjiga stane I. del nevezan Din 25.—, vezan Din 35.—; II. del nevezan Din 24.—, vezan Din 34.— ter se dobi pri

H. NIČMAN - LJUBLJANA

Kopitarjeva ulica 2

Oskrbite si

za Vaše leposlovne, znanstvene in druge knjige primerne preproste ali fine

trpežne vezave

Poslužite se

za vezavo revij: Dom in Svet, Mladika, Ilustracija, Zena in Dom

originalnih platnic

katere vam nudi

Knjigoveznica Jugoslovanske tiskarne

R. Z. O. Z.

Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6 II.

Alja Rahmanova: Zakoni v rdečem viharju

Dnevnik ruske žene

V kotu je stala lestva, naslonjena na zid. Usekla sem se na klin in čakala. Sklenila sem roke in se skušala pomiriti; toda nisem se mogla več obvladati, od razburjenosti so mi šklepetali zobje in razne predstave so se mi podile po glavi, ena strašnejša od druge. Saj je bilo možno, da se Otmar takoj zopet vrne; bilo je pa tudi možno, da se ne vrne več. Lahko ga pridrže, lahko izgine in vse žive dni ne bom izvedela, kaj se mu je zgodilo. Kaj se dogaja za to umazano steno, ki na njej visi listi, na katerem je z nerodno roko napiše in napol zabrisan napiše: »Oddelek za zadeve inozemcev? Kaj izve Otmar? Kaj mu povedo? Kaj poreče on? Kaj store z njim? Sedim in čakam s smrtnim strahom v srce.

»Tovariš Permjakova! Danes ste se za dvajset minut zakasnil s samovarom! Arhetirani steli zakriči eden izmed debeloličnih »brhkih fantov« veselim smehom nad rdečelično dekle. »Pošljem vas v hladnico!«

Široko se je razkoračil pred njo, roke imel v hlačnih žepih, opletal s širokimi galifejami (široke jahalne hlače) in se elastično pozibaval na prstih. Na obrazu se mu je izražala bodra dobrohotnost, čezmerno samozadovoljstvo in radost, izrazilo, zgolj živalsko zadovoljstvo, ki me je naravnost prasketnilo. Kako je mogoče, da je kdo tu, v GPU, tako vesel in boder? Čudež se opazujem čisto novi, smejoči se french (uniformski) jopič angleškega kroja) mladega uradnika GPU-ja, usnjati jermen z revolverji, svetlo ološčene škornje.

»Tako, za tačas dobite to-le, tovariš Maša!«

in GPU-ja je uštipnil dekle v mehko, toleto lice, mlaščnik elastično z jezikom in ji za šalo potegnil rdečo ruto z glave. Dekla je zavreščala, nekaj deklet z rdečimi rutami in milničniki so se zagrohotali.

»Kakšen nagajivec ta Volodja! Vedno mu roje neumnosti po glavi!« je rekla dekla, ki ji je to silno ugajalo, in si popravila ruto. Tedaj zazvoni telefon.

»Kaj je?« reče »nagajivec Volodja«, in ko nekaj časa posluša: »Harašo — aretirati!«

Slušalo spet obesi na aparat in iznova se prične šaliti, ščipati in dražiti.

Končno pride Otmar iz sobe. Ošinem ga s kratkim, skrbnim pogledom. Obraz mu je bil povsem miren.

»Govori vendar, povej, kaj je?« se razburjam in hitro stopam za njim, dočim gre on mirno po hodniku.

»V enem mesecu moramo zapustiti USSR!« je odgovoril in si natikal volnene rokavice.

»Tj se šališ!« rečem hitro in ne vem, komu naj verjamem, njegovemu mirnemu obrazu ali grozovitim besedam. Greva po stopnicah in prideva na ulico. Buran. (Snežni vihar.) Divji, ledeni veter suče v vrtincih ostre snežne bodice in jih besno zaganja v obraz. Otmar mi skrbno odvihne obratnik in pogledam mu v oči, molče, z grozo. Tedaj hipoma opazim, da mu obraz polagoma rdeči, najprej lica, potem čelo, vrat, in žile na sencih nabreknejo. Še vedno molči, me prime pod pazduho in pelje čez cesto. Šele sedaj jasno spoznam, da se Otmar ne šali.

»Ampak, za božjo voljo, zakaj neki, zakaj?« šepetam z glasom, ki se zdi meni sami tui.

»Ne da bi navedli vzroke. Tudi z vseučiliščem je zadeva že urejena, pravijo.«

»Kako to?«

»Odpuščen bom!«

Gledala sem po ulici, pa je nisem spoznala. Kar vidiš zadnjikrat, se ti zdi vse drugačno ko to, kar veš, da boš jutri spet videl. Kako ljuba, kako domača se mi je zadelala sedaj ta široka, neskončno dolga ulica s skromnimi hišicami in visokimi ograjami — toplo, presrečno življenje je dihalo od njih, ki se bom morala sedaj za vedno ločiti od njega! Ločiti za vedno? Je-li resnica? Je-li to možno? Vzdihi se mi je izvil iz srca in solze so se mi vdrle. Nisem jih mogla več zadrževati, ne, ni šlo. Pa naj so tudi takoj zamrzile na licih, naj me je vihar alepil z ostrim, drobnim snegom, ni mi mogel iztrgati iz srca ljubkih podob, ni mogel pregnati bolečine, ki mi je segla v srce.

Kako sva prišla domov, ne vem več, tudi ne, kako sva prišla po stopnicah gori... Mati nama je planila nasproti in Dunjaša je strmel v naju s strahom v očeh. Molče sva šla v spalnico; za seboj sem elišala materine korake in po njenih korakih sem spoznala, da pričakuje od naju groznih besed, neodvratne nesreče.

»Izgani smo,« je rekel Otmar in vrgel kučmo na mizo. Materina roka, ki je ravno hotela zapreti vrata, je zadržala in obstala. Mati je stisnila ustnice, se počasi uesedla v naslanjač in se prijelja z desnico za bolni kolk, ko da jo je tam nenadno zbadlo. Jaz sem se vrgla na posteljo in sem na glas zahtevala. Mnogo sem imela bridkosti v življenju, mnoga sem težkih ur prebila, toda ti trenotki so se mi zdeli pretežki, da bi jih mogla prenesti. Izgon se mi je zdel neznanaka krivica, in da moram prav sedaj zapustiti domovino, starše, marljivo, tiho življenje in znanstveno delo, ta misel mi je bila neznoena, daš sem že leta in leta vedela, da nekoč mora priti do tega.

Domovina, o kruta, zaslepljena, pobesnela in kljub temu tako draga domovina! Kaj delaš z me-

noj? Ali veš, ali čutiš, da si odtrgala list, ki je bil trdno zračen s tvojim vejevjem? Ali veš, da si mojemu srcu zadala rano, ki se mnogo let ne bo zacelila, in če se zaceli, se bo samo na videz? Ne, o ne, nikoli se ne bo popolnoma zacelila! Ali veš, Rusija, kako te ljubim? Tvoje nebo, tvojo otožno naravo, tvojega dobrega, pa neodločnega, močnega pa sirovega, inteligentnega, pa grozovitega človeka... Domovina, domovina... Kako sem bila ponosna, da je moj mož iz tuje dežele meni na ljubo ostal v Rusiji, da je iz ljubezni do mene posvečil Rusiji svoje znanje in svojo moč in tako delno pripomogel, da jo zveže z zapadno kulturo! Tu je, v Rusiji, in ker mene ljubi, sem ga tudi jaz naučila ljubiti Rusijo...

Ali se spominjaš, domovina, kako sva stradala, ko je prišla huda lakota nad te, kako sva prezebala, kako skoraj umrla za legarjem? Polom v deželi je skoraj stal življenje tudi najinemu otroku, vse bridkosti, vse skrbi sva s teboj doživljala, potrpeljivo sva s teboj nosila tvoj križ in pričakovala boljših časov — in sedaj, ko se začnejava odpočitati, od strahu in bede, sedaj naju podiš od sebe? Zakaj? Ali veš, kaj delaš? Tako malo imaš kulturnih ljudi in še teh malo, ki bi radi delali v tvojem ozemlju, tako opoklo podiš od sebe? Mar si tako bogata ljudi, kakršna sva midva? Imenuješ se dežela delovnega ljudstva; mar midva nisva delala!...

Gledam skozi okno — vse je pokrito z debelim snegom, vse belo, belo, kakor daleč se vidi... O, kako daleč, kako globoko je zakopana tvoja pamet, tvoje srce, moja uboga domovina... Črtim te zaradi tvoje zaslepljenosti, zaradi sirovosti, nasilstva in grozovitosti, in vendar te ljubim, ljubim celo v tem trenutku z vsem, globoko ranjenim srcem...